

Uppföljning 2020

Tillväxt och hållbar utveckling
i Örebro län

regional utvecklingsstrategi 2018-2030

Version: 1

Uppföljning 2020

Tillväxt och hållbar utveckling i Örebro län, regional utvecklingsstrategi
2018-2030

Malin Lindqvist

2020-12-18

Innehåll

1.	Inledning.....	4
2.	Hur har vi arbetat med årets RUS-uppföljning?	6
3.	Resultatet av uppföljningen – fem identifierade samhällsutmaningar	10
4.	Omvärld.....	12
4.1.1	Trendernas påverkan på samhällsutmaningarna	15
5.	Hur går det för Örebro län?	17
5.1	Uppföljning av indikatorer (kvantitativ uppföljning)	17
5.2	Uppföljning av RUS prioriterade områden och handlingsplaner (kvalitativ uppföljning)	19
5.2.1	Stark konkurrenskraft – ekonomisk hållbarhet	19
5.2.2	Hög och jämlik livskvalitet – social hållbarhet.....	21
5.2.3	God resurseffektivitet – ekologisk hållbarhet.....	23
6.	Vad händer i genomförandet av RUS?.....	24
6.1	Samhällsutmaningarnas påverkan på effektmålen.....	24
6.2	Handlingsplaner	24
6.2.1	Handlingsplanernas påverkan på samhällsutmaningarna	25
6.3	Projekt.....	26
6.4	Aktörer för samverkan	27
7.	Referenslista	29
	Bilaga - Inspel från partnerskapet för regional utveckling	30
	Bilaga – RUS-indikatorer	33

1. Inledning

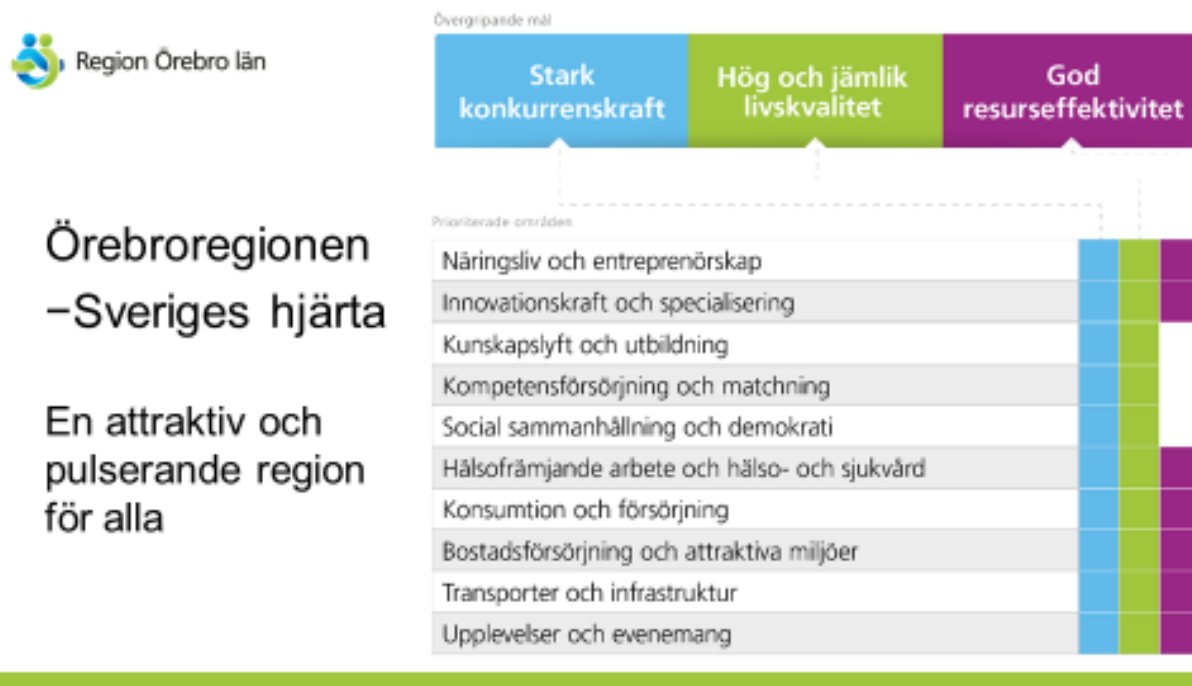

Bild 1.

Tillväxt och hållbar utveckling i Örebro län, som är Örebro läns regionala utvecklingsstrategi (RUS), antogs i mars 2018. De som varit med och tagit fram RUS och som tillsammans ska genomföra den är Partnerskapet för regional utveckling som består av länets kommuner, Region Örebro län, Handelskammaren Mälardalen, Örebro Universitet, Länsstyrelsen och RF-SISU och från och med hösten 2020 även Örebro Bildningsförbund.

Örebro läns regionala utvecklingsstrategi är en gemensam vägvisare för regionens framtidsarbete. Syftet är att skapa bästa möjliga framtid för oss som bor och verkar i regionen. Visionen är att vara Sveriges hjärta. En attraktiv och pulserande region för alla.

Den utgår från de tre övergripande målen Stark konkurrenskraft, Hög och jämlik livskvalitet och God resurseffektivitet som omfattar de tre hållbarhetsdimensionerna: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Genomförandet av RUS sker i de 10 prioriterade områdena och dess handlingsplaner.

Syftet med Uppföljning 2020 är att ge en beskrivning av hur vi arbetat med årets RUS-uppföljning, resultatet av uppföljningen, samt vad som händer i genomförandet av RUS.

RUS-arbetet är vårt bidrag till Agenda 2030

Bild 2.

Eftersom vår RUS omfattar de tre dimensionerna av hållbarhet och ska bidra till en hållbar tillväxt och utveckling kan vi se RUS som Örebro läns bidrag till Agenda 2030 för att nå de globala målen för hållbar utveckling.

Agenda 2030-målen är beroende av varandra och odelbara. Det innebär att det inte går att jobba med ett mål i taget och att alla tre dimensioner av hållbar utveckling hela tiden måste samverka. Detta gäller även för RUS.

2. Hur har vi arbetat med årets RUS-uppföljning?

Bild 3.

Samhällsutmaningar kan liknas vid en sprucken glasruta. Om vi skulle ta bort en bit från den spruckna rutan, så kommer andra bitar också att påverkas och kanske till och med falla. Vi tenderar att lösa problem genom att dela upp dem i bitar och lösa bitarna var och en för sig. Det fungerar inte att göra så med samhällsutmaningar, eftersom de är komplexa och påverkar varandra på samma sätt som bitarna i den spruckna glasrutan.

Om vi utgår för mycket från RUS 10 prioriterade områden är det lätt att se dem som separata spår och missa hur de hänger ihop. Då finns risken att vi är för snabba på att hitta på lösningar inom olika områden var och en för sig istället för att undersöka bakomliggande orsaker till att våra problem/utmaningar uppstår och lösa dessa istället.

I årets RUS-uppföljning har vi därför försökt att fånga komplexiteten. Vi har tittat på de utmaningar vi har för att vi sedan ska kunna samla de som kan vara med att lösa de utmaningarna, oberoende av profession, område eller organisation.

Uppföljning RUS

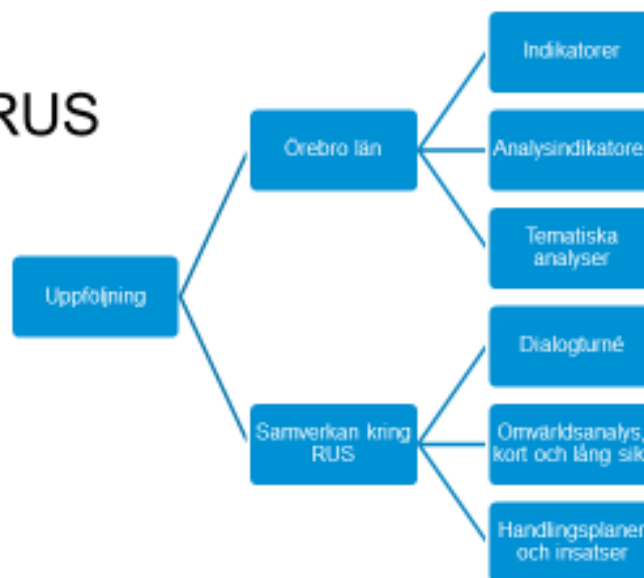

Bild 4.

Årets uppföljning har bestått av två delar, en uppföljning av hur det går för Örebro län och en uppföljning av samverkan kring RUS. I uppföljningen letade vi främst efter utmaningar.

Delen som speglar hur vi mår i och hur det går för det geografiska området Örebro län, har dels följts upp kvantitativt med indikatorer i RUS, ytterligare analysindikatorer och tematiska analyser. Det har även följts upp kvalitativt genom uppföljning av RUS 10 prioriterade områden.

Delen som följer upp arbetet med genomförandet, samverkan kring RUS:ens mål och prioriterade områden, har följts upp genom en dialogturné med partnerskapets aktörer, omvärldsanalys och uppföljning av handlingsplaner, insatser och projekt.

Hur löser vi ett problem?

Vi gör det större!

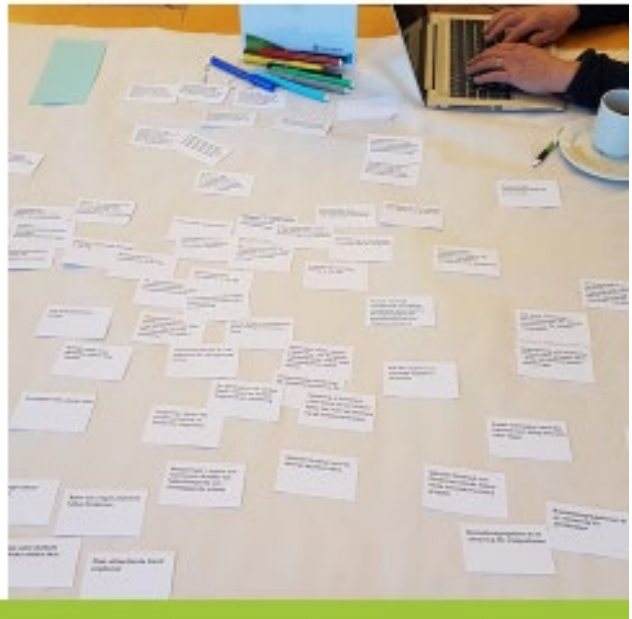

Bild 5.

Hur gjorde vi när vi samlade in alla dessa utmaningar, alla dessa glasskärvor? Hur har vi arbetat med att analysera allt material och underlag? Jo, vi gjorde problemet större! För att se hur utmaningarna som identifierades i uppföljningen hänger ihop och påverkar varandra, samlades ett antal tjänstepersoner och chefer från olika områden och med olika kompetenser en dag och byggde ihop utmaningarna så att det blev tydligt att alla utmaningar är en del av en större samhällsutmaning som i sin tur hänger ihop med andra samhällsutmaningar. Vi försökte alltså ge en bild av den helhet som skärvorna i den spruckna glasrutan bildar.

Förändringslogik

utifrån den Regionala utvecklingsstrategin

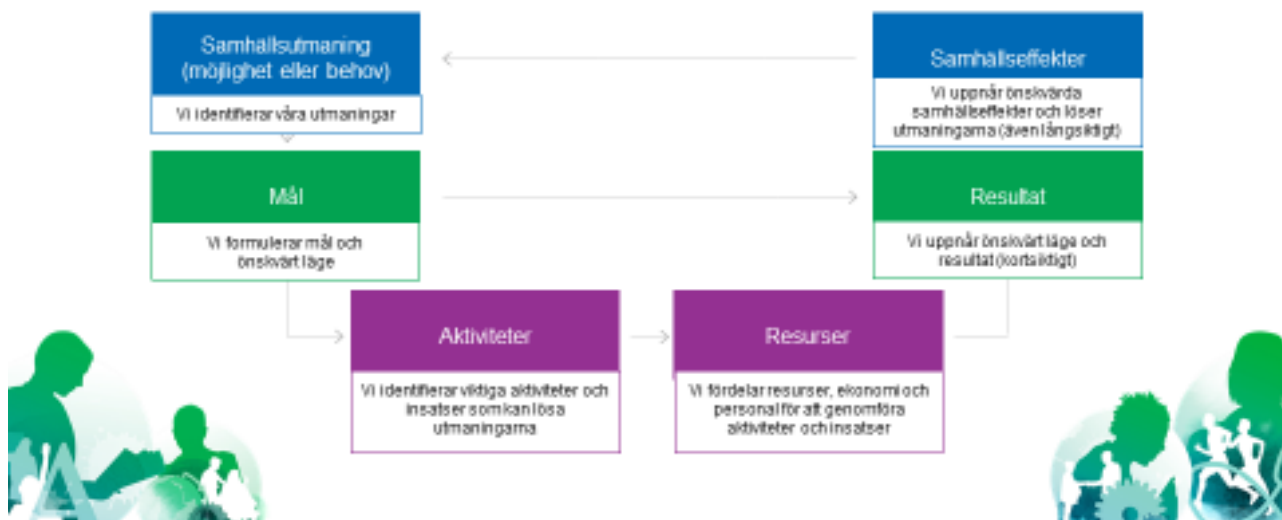

Bild 6.

Det vi gör i genomförandet av RUS kan illustreras genom en förändringslogik. Syftet med förändringslogiken är att få en enkel helhetsbild som illustrerar hur kedjan från utmaningar och behov hänger ihop hela vägen till de samhällseffekter vi vill uppnå. De blå fälten motsvarar sådant som finns i RUS.

Förändringslogiken ska kunna användas som en modell när man planerar t.ex. en handlingsplan eller ett projekt. Utgångspunkten ska vara de behov, utmaningar eller möjligheter som är identifierade i RUS och kan kopplas till t.ex. ett prioriterat område.

3. Resultatet av uppföljningen – fem identifierade samhällsutmaningar

Uti från uppföljningen identifierade vi fem samhällsutmaningar att fokusera på i RUS-genomförandet:

- **Omställning till en cirkulär ekonomi** - Hur kan vi skapa en långsiktig och hållbar omställning av Örebro län för att nå målet om att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland?
- **Ett mer attraktivt Örebro län** - Hur kan Örebro län bli ett mer attraktivt län att bo, leva, besöka och verka i?
- **Rusta barn och unga för framtiden** - Hur kan vi bidra till att fler fullföljer och avslutar sin grundläggande utbildning i hela länet? Att måloppfyllelsen i grund- och gymnasieskolan ökar? Att fler klarar gymnasiet samt att skillnader mellan olika grupper minskar?
- **Ett minskat utanförskap** – Hur kan vi skapa en mer jämlik utbildningsnivå i länet och öka delaktigheten i samhället för en socialt hållbar utveckling?
- **I Coronas kölvatten** - Hur kan vi dämpa effekterna av pandemin i länet? Och främja en utveckling av näringslivet som är långsiktig och hållbar?

Det finns ingen rangordning eller prioritering mellan dessa samhällsutmaningar, utan alla är lika viktiga.

Bild 7.

För att fånga komplexiteten likt den spruckna glasrutan, satte vi utmaningarna i centrum och tittade på beskrivning av utmaningen, omvärld (trender och händelser), olika perspektiv (stad/land, olika grupper, jämlikhet och jämställdhet), samt målkonflikter. Sen har vi byggt på det med pågående arbeten och aktörer för samverkan. Samhällsutmaningarna har också behandlats i partnerskapet för regional utveckling, där inspel kring utmaningarnas relevans och aktualitet samlades in.

4. Omvärld

Omvärlden förändras varje dag och Örebro län påverkas hela tiden av vad som händer i vår omvärld. Region Örebro län tar fram en omvärldsrapport varje år med ett antal trender som påverkar regionen som organisation. Men trenderna påverkar också länet som plats. Sedan påverkar även megatrenderna globalisering, digitalisering och teknisk utveckling, urbanisering, demografiska förändringar och hållbarhetsfokus många av samhällets skeenden. För varje trend finns både utmaningar och möjligheter att förhålla sig till.

Följande trender bedöms påverka våra samhällsutmaningar mest.

Ökande tempo och komplexitet – den ekonomiska logiken förändras

Omvärlden är stadd i ständig förändring – teknologier och branscher smälter samman. Beteenden ändras snabbt och oförutsägbart. Den enda garanten för överlevnad är att ständigt ompröva och förnya med kundens/invånarens/brukarens fokus i centrum.

Den primära värdeskaparen är ofta tänkandet, data är råvaran, och konceptet den nya produkten. Många produkter/tjänster utvecklas också direkt av kunderna. Affärslöftet är allt oftare "kom inte till oss, vi kommer till dig".

Robotiseringen kliver in i nya sammanhang, exempelvis kontoret. Vi hyr/delar istället för att köpa och är mer värderingsstyrda i vår konsumtion.

Bild 8.

Arbetsmarknad i snabb transformation

Tankeförmåga, kreativitet, samarbete och att kombinera kunskap växer i betydelse. Transformeringsen av arbetsmarknaden medför fler nischade yrkesgrupper. Ny teknik gör att de mänskliga arbetsuppgifterna förändras radikalt i ett allt högre tempo. Arbetslivet präglas allt mer av "digital natives". Med ny teknik och nya generationer följer en förändrad syn och förväntningar på arbetslivet – "de unga vill få in arbete som en del i livspusslet", jobba när de vill och vart de vill. Arbete och privatliv flyter ihop och "instant feedback" är en hygienfaktor.

Hierarkin ifrågasätts – istället för att gå till chefen går man till den som kan. Koordineringen går från hierarkisk till horisontell och från organisation till att organisera.

Bild 9.

Jaget och laget – värderingar som ritar om kartan

Sverige ligger på den högsta nivån i världen gällande individualisering. Invånarna förväntar sig ett individualiserat, personcentrerat snarare än ett produktionsorienterat perspektiv – vi blir allt mer professionella upplevelsekonsumenter. När jag vill och när jag är redo är det som gäller.

Det traditionella föreningslivet tappar. Engagemang kanaliseras i andra fora. Greta Thunbergs "Fridays for Future" är det senaste, men sannolikt inte det sista exemplet. Det svenska samhället präglas allt mer av växande skillnader i invånarnas kulturella och socioekonomiska uppväxtmiljöer.

Gemenskapen byggs digitalt och utifrån hur fritiden spenderas, på individens villkor och värderingar – du väljer vem du vill vara genom att engagera dig i en eller flera "tribes", lokalt eller globalt.

Bild 10.

Från resa till mobilitet

Resmönstren förändras. En växande medvetenhet om transporternas andel av miljöproblematiken påverkar beteende, beslutsfattare och teknikutvecklingen. Fler vill resa hållbart, men samtidigt har inte alla råd eller möjlighet till detta.

De yngre generationerna föredrar att köpa en tjänst eller en prenumeration snarare än ett eget fordon. Värderingsförskjutningarna har varit påtagliga över de senaste åren och helt nya begrepp som "flygskam" eller "tågskryt" har etablerats.

De sociala skillnaderna i tillgänglighet tenderar öka, inte minst mellan stad och land. Kopplat till urbanisering och trängsel i städerna har det identifierats behov av att öka andelen kollektivtrafik och cykel som transportmedel.

Bild 11.

Förändrat säkerhetsparadigm – inbromsande tillit

Svenska myndigheter utmanas i allt mer försåtliga former genom cyberhot, desinformation, "fake news" och påverkanskampanjer. Det är idag billigt och enkelt att köpa sig en sanning eller ett "fake". Lagar och säkerhetsprogram hinner inte med den tekniska utvecklingen och flödet av information.

I kölvattnet av ett oroligare samhälle följer en minskande tillit. När tilliten minskar ökar också ohälsan i samhället.

Många lever också allt mer i "digitala filterbubblor" med obefintliga influenser utanför den egna bubblan. Alternativa sanningar om till exempel vaccination eller fluorsköljning får utrymme och tilltro. Spridningen är blixtn snabb i sociala medier. Fakta lever i skuggan av känslor – "det jag känner är rätt".

Bild 12.

Ny politisk spelplan

Den traditionella höger-vänster skalan bryts upp i allt fler länder. GAL (grön, alternativ och liberal) – TAN (traditionell, auktoritär och nationalistisk) är en dimension med delvis andra förtecken. Sjukvård, invandring/integration, lag/ordning, skola/ utbildning och miljö/klimat är de fem viktigaste politiska sakfrågorna. Tidigare tunga frågor som ekonomi, skatter och jobb/sysselsättning hamnar längre ner. De stora ideologierna som växt fram i en annan tid uppfattas inte ha alla svar på dagens utmaningar. Partier med nationalistisk och protektionistisk agenda vinner mark. Strömningar som "att se om sitt eget hus-mentalitet" och att tänka "inom landet" växer.

Invånarna lever allt mer i skilda världar. Det sker en intensifierad kamp om verklighetsbilden både globalt och lokalt – beroende på vilka flöden man följer får man olika bilder.

Bild 13.

Health tech-språnget

Det sker en snabb och kraftfull utveckling av medicinsk teknik och avancerade behandlingsmetoder som gör att allt fler sjukdomar kan behandlas.

Mobila läkartjänster växer fram och möjligheter att ge vård på nya sätt ökar. Antalet digitala vårdbesök i Sverige stiger kontinuerligt. Bedömare menar att ljud och bild blir de dominerande gränssnitten i framtiden.

Enorma mängder hälsodata genereras med hjälp av appar, som skapar förutsättningar för proaktiv individualiserad vård. Möjligheterna att bli expert på dig själv och din egen hälsa ökar – sjukvårdens kunskapsövertag minskar.

Hemmet förutspås bli det nya sjukhuset – vården kommer till dig! AI (artificiell intelligens) börjar att på allvar hitta in i verksamheter. Sjukvården är den bransch som enligt Vinnova har störst outnyttjad potential.

Bild 14.

4.1.1 Trendernas påverkan på samhällsutmaningarna

Trenderna bedöms påverka flera av de fem samhällsutmaningarna, vilket illustreras i bild 16.

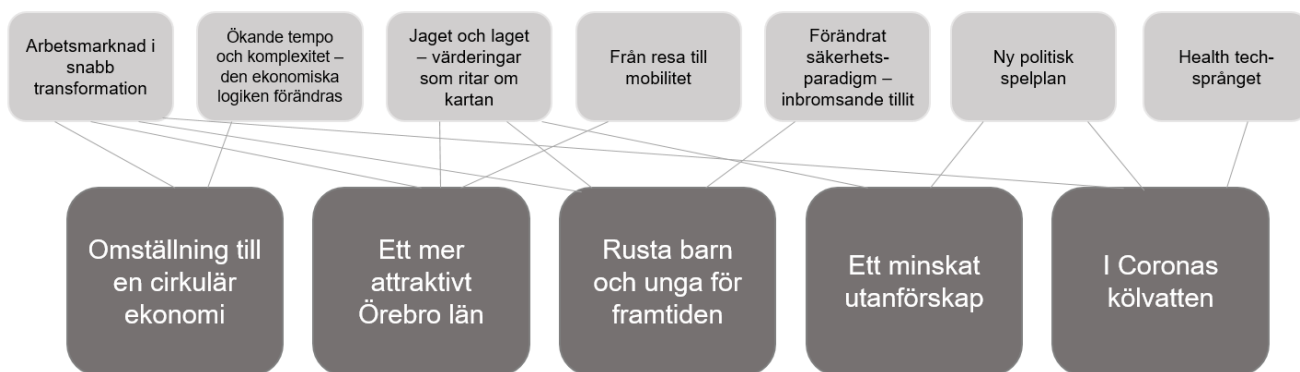

Bild 15.

5. Hur går det för Örebro län?

5.1 Uppföljning av indikatorer (kvantitativ uppföljning)

En del i att beskriva utvecklingen av Örebro län är att följa upp de indikatorer som finns kopplade till RUS effektmål. Tabellen är en översiktsbild av utvecklingen av RUS:ens indikatorer. Färgerna beskriver hur indikatorn har utvecklats. Om färgen är röd, går utvecklingen åt fel håll, om färgen är gul, går utvecklingen åt rätt håll men för långsamt och om färgen är grön, går utvecklingen åt rätt håll med möjlighet att nå målen till 2030. De som är vita har inte gått att uppdatera för år 2020. Se bilaga för mer detaljerad information om indikatorernas utveckling.

Övergripande mål	Effektmål	Indikatorer	Måluppfyllelse
Stark konkurrenskraft	Förbättrad kompetensförsörjning	Eftergymnasial utbildning	
		Övergång till högre studier	
	Ökad kunskapsintensitet	Investeringar i FoU	
		Såld högspecialiserad vård	
	Ökad innovationskraft	Kunskapsintensiva företag	
		Universitetssjukvård	
	Ökad entreprenöriell aktivitet	Nystartade företag	
		Överlevnadsgrad hos företag	
	Ökad nationell attraktionskraft	Företagsetableringar	
		Gästnätter	
	Ökad global konkurrenskraft	Utlandsägda företag	
		Internationaliseringsgrad	
Hög och jämlik livskvalitet	God uppväxtvillkor	Framtidstro	
		Barn i ekonomiskt utsatta familjer	
	God försörjningsmöjligheter	Sysselsättningsgrad	
		Slutförd gymnasieutbildning	
	Ökad grad av delaktighet och inflytande	Mellanmänsklig tillit	
		Valdeltagande	
	Attraktiv boende och närmiljö	Bostadsmarknad i balans	
		Trygghet i närmiljön	
	God och jämlik hälso- och sjukvård	Förtroende för hälso- och sjukvården	
		Tillgänglighet	
	God och jämlik folkhälsa	Självskattat allmänt hälsotillstånd	
		Levnadsvanor	
God resurseffektivitet	Begränsad klimatpåverkan	Utsläpp av växthusgaser	
		Energieffektivitet	
	Giftfri miljö	Farliga ämnen	
		Förorenade områden	
	Ökad biologisk mångfald	Användning av skogsmark	
		Betesmarker	
	Säkrad vattenförsörjning	Vattenskyddsområden	
		Vattenanvändning	

Bild 16.

5.2 Uppföljning av RUS prioriterade områden och handlingsplaner (kvalitativ uppföljning)

Här följer ett urval av den uppföljning och analys som genomförts av handlingsplanerna som är kopplade till RUS, RUS 10 prioriterade områden, samt dialogturnén bland partnerskapets aktörer 2019. Det ingår även analyser från andra rapporter och statistikunderlag, vilka dessa är framgår av källhänvisningarna.

Uppföljningen presenteras utifrån de tre övergripande målen som speglar de tre hållbarhetsdimensionerna.

5.2.1 Stark konkurrenskraft – ekonomisk hållbarhet

De RUS-indikatorer som visar utvecklingen av nystartade företag och överlevnadsgrad hos företag visar den långsamma trenden. Om vi tittar mer kortsiktigt på effekterna av Corona, så genomfördes i slutet av mars och större delen av april (vecka 13-17) något fler konkurser än normalt, samt ytterligare en topp i mitten av juni (vecka 24). Det är framförallt de små företagen som drabbats. Antalet konkurser minskade under maj 2020 och är i mitten av november 2020 nere på liknande värden som tidigare år.¹ Under maj-september 2020 har fler företag nyregistrerats än vad som avslutats och under årets första 10 månader har antalet nyregistrerade företag varit på samma nivåer som tidigare år.²

Coronapandemin har främst drabbat besöksnäring och handel. Besöksnäringen i stort har drabbats hårt av coronapandemin, men inte överallt. Besöksnäringen i länet har haft en bättre sommar än först befarat, med stora variationer. Hotellen samt restauranger och caféer vid turiststråk har haft en rimlig sommar. Vissa företag har snabbt ställt om utifrån efterfrågan och till och med ökat sin affär, t.ex. anläggningar som har uthyrning av cykel, kanot etc. Hotell och restauranger som är beroende av affärsresenärer och även besöksanledningar i citykärnor har drabbats hårt av pandemin. Störst tapp upplever mötesanläggningar som varken har kunnat arrangera konferenser, konserter och liknande. Flest varsel återfinns inom tillverkningsindustrin, samt hotell- och restaurangverksamhet. Länet har låg andel tillåtna per anställd i näringslivet jämfört med övriga regioner, högst belopp har gått till tillverkning, medan handel har blivit beviljat flest ansökningar.³

Region Örebro län ingår bland annat i projektet AI Impact lab tillsammans med Örebro universitet med syfte att säkerställa att den offentliga sektorn, samt små och medelstora företag, kan ta del av AI-kompetensen vid Örebro universitet för att

¹ Konkursdata från Retriever

² Bolagsverket

³ Coronaviruset och näringslivet i Örebro län, sammanfattande analys v. 36

implementera nya metoder och ny teknologi i sin verksamhet. AI Impact lab är en av moderna i det nationella AI-samarbetet. Men det finns potential i att ta tillvara länets styrkeområden inom innovationsstödssystemet (smart specialisering) bättre, att innovationssystemet blir mer samordnade för att omsätta strategier till handling, samt att företag blir bättre rustade i hållbarhetsfrågor.

Varken den cirkulära och biobaserade ekonomin är tillräckligt utvecklad i länet. Förädlingsvärdet för bioekonomin har ökat i länet sedan 2008 samtidigt som klimatutsläppen minskat, men sysselsättningen inom bioekonomi har samtidigt minskat.⁴ Omställning till en cirkulär ekonomi skapar fler arbetstillfällen lokalt eftersom vi återanvänder och återvinner saker mer lokalt, istället för att utvinna råvaror och producera nya saker utomlands.⁵

En målkonflikt är att ekonomisk tillväxt enligt nuvarande ekonomiska modell som främst fokuserar på ekonomiskt värdeskapande, skulle kunna minska incitamenten för omställning till en cirkulär ekonomi.⁶

Data från Bisnode visar att näringslivet i länet har god konkurrenskraft och tillväxt under perioden 2013-2018. De flesta kommuner i länet har en god tillväxt och bra lönsamhet. Näringsgrenen hälsa/sjukvård har växt väldigt kraftigt under perioden. Även logistik, företagstjänster, IT/telekom och besöksnäring har god tillväxt i anställda. De nystartade företagen skapar flest jobb inom byggnadsindustrin, företagstjänster och besöksnäringen. Länet har en lägre andel anställda i växande branscher samt en högre andel i krympande branscher än riksnivå.⁷

Sociala företag och sociala innovationer är nycklar för att nå de globala målen för hållbarhet. Sociala företag är till för att lösa alla samhällsutmaningar. Partnerskapet för sociala innovationer stödjer sociala innovationer och består av 40 verksamheter och organisationer i Örebro län. Ett problem idag är att sociala företag i länet saknar finansiering för nya innovativa satsningar på samhällsutmaningar.

Utbildningsnivå påverkar jobbmöjligheter. Det är stor skillnad i andel förvärvsarbetande mellan de med högst för gymnasial och lägst gymnasial utbildning. Det är brist på kompetens inom många branscher i länet, samtidigt som vissa grupper står långt från arbetsmarknaden. Det finns en outnyttjad arbetskraft i utrikes födda, men denna grupp som är arbetslös står ofta långt ifrån arbetsmarknaden. Utrikes

⁴ Bioekonomi, regional statistik. Bioekonomi – regioner i samverkan

⁵ Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige, Regeringskansliet

⁶ Hållbarhetsundersökning 2020, Handelskammaren Mälardalen, Region Örebro län och Örebro kommun

⁷ Bisnode Näringslivsanalys Business Region Örebro 2019-11-19

föddas etablering på arbetsmarknaden är för låg och en fjärdedel av de utrikes födda i länet har endast förgymnasial utbildning.⁸

Matchningen på arbetsmarknaden, det vill säga i vilken mån utbildning leder till ett matchande yrke, har legat relativt konstant under de senaste åren. Högst matchning har de som har utbildning inom tex receptarie, psykolog, läkare, veterinär, barnmorska, polis.⁹

Arbetslösheten har ökat under coronapandemin, vilket gör att utsatta grupper på arbetsmarknaden kommer ännu längre från ett arbete. Ungdomsarbetslösheten har ökat i pandemins spår.¹⁰ Det beror delvis på att coronapandemin främst drabbat besöksnäring och handel, näringsgrenar där många unga jobbar.

Besparingar i region och kommuner drabbar det hälsofrämjande och förebyggande arbetet.

5.2.2 Hög och jämlik livskvalitet – social hållbarhet

Sysselsättningsgraden har förändrats pga coronapandemin, men det är svårt att veta hur de långsiktiga effekterna blir. Det vi vet nu är att arbetslösheten ökat och nådde en topp i mitten av sommaren, men har sedan dess sjunkit. Antalet långtidsarbetslösa har ökat.¹¹

Den socioekonomiska segregationen ökar. Bland annat ser vi både från nationell statistik och inom länet att skolsegregation har lett till en kraftigt ökad spridning i kunskapsresultat, vilket påverkar framtida försörjningsmöjligheter. Elevers socioekonomiska bakgrund har fått större betydelse för betygsresultatet, i synnerhet för utlandsfödda elever.¹² Det finns även bostadssegregation som bidrar till socioekonomiska klyftor och försvårar försörjningsmöjligheterna.

Det finns olika infrastrukturella förutsättningar i länet. Tillgång till kollektivtrafik, bredband, service och boende skiljer sig åt. Det påverkar möjligheten till goda försörjningsmöjligheter. En del av infrastrukturen som kanske kommer att ha ökande betydelse i detta sammanhang är tillgång till bredband. I oktober 2019 hade 83 procent av hushållen i Örebro län tillgång till så kallat snabbt bredband (vilket innebär 100 Mbit i sekunden). Det är en ökning med nästan 3 procent på ett år. Men det är en bit kvar till det av staten uppsatta målet om att 95 procent i länet ska ha tillgång till snabbt bredband år 2020. Det är ojämn tillgång till bredband bland kommunerna i

⁸ SCB

⁹ SCB, matchningsindikatorer

¹⁰ Arbetsförmedlingen

¹¹ Arbetsförmedlingen

¹² Skolverket

länet, det varierar från 90,1 % i Örebro kommun till 60,1 % i Lindesbergs kommun och kan påverka människor och företag på landsbygd hårt.¹³

Länets skolor har låg måluppfyllelse. Andelen elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram är lägst i riket år 2019. Flickor är behöriga i större utsträckning, vilket är fallet i nästan alla län. Behörigheten till gymnasiet har sjunkit sedan år 2012, både i riket och i länet. Elever med utländsk bakgrund är behöriga till gymnasiet i lägre utsträckning. Rikets kurva har dock vänt upp under 2018, medan den fortsatt nedåt för Örebro län. När det gäller genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 ligger Örebro län trea från slutet i riket. Behörighet till gymnasiet är beroende av bland annat föräldrars utbildningsnivå.¹⁴

Naturupplevelser har ökat i pandemins spår, Bergslagen Cycling och Bergslagsleden har haft rekordår, vilket är positivt för hälsan.¹⁵

Det finns en outnyttjad potential i att civilsamhället och kultur inte används i tillräckligt hög utsträckning för att stärka demokrati och motverka utanförskap.

Den goda allmänna hälsan hos unga är inte jämlikt fördelad. De som är oroliga för familjens ekonomi, samt de som har olika funktionsnedsättningar, mår sämre.¹⁶

Närmare hälften av tjejerna i år 2 på gymnasiet och 4 av 10 killar vill vara med och påverka i frågor som rör sin kommun, medan inte ens 2 av 10 tycker att de har stora möjligheter att föra fram åsikter till de som bestämmer i kommunen.¹⁷

De sociala effekterna av coronapandemin än så länge oklara, tex psykisk ohälsa, våld och missbruk. Men det finns statistik på nationell nivå som visar att fler låginkomsttagare, lågutbildade, äldre och boende på LSS-boenden har avlidit under pandemin. Kontakter med tjej- och ungdomsjourer, antal fall av våld i nära relationer, samt anmälda fall av sexualbrott mot barn har ökat kraftigt.¹⁸

Social dumpning, landsbygdskommuner som får ta emot människor utan egen försörjning och bostad från rikare kommuner, förekommer i några av länets kommuner.¹⁹

¹³ Post- och telestyrelsens (PTS) Mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2019

¹⁴ Skolverket och SCB

¹⁵ Coronaviruset och näringslivet i Örebro län, sammanfattande analys v. 36

¹⁶ Liv och hälsa ung 2020

¹⁷ Liv och hälsa ung 2020

¹⁸ SCB, Lämna ingen utanför. Statistisk lägesbild av genomförandet av Agenda 2030 i Sverige, oktober 2020

¹⁹ <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/social-dumpning-oroar-kommuner-handlar-om-manniskohandel>

5.2.3 God resurseffektivitet – ekologisk hållbarhet

Omställning av det fossila samhället går för långsamt. Länet har för låg andel förnyelsebar energi och den har legat på en stabil nivå sedan 2012.²⁰

Konsumtionen orsakar stor klimat- och miljöpåverkan, vilket hänger ihop med att den cirkulära och biobaserade ekonomin inte är tillräckligt utvecklad. Konsumtion har miljö- och climateffekter både i länet, landet och i synnerhet i andra länder.

Coronapandemin påverkar hela vårt samhälle på olika sätt, men det är svårt att i dagsläget veta hur det påverkar omställningen till en cirkulär ekonomi. Kan pandemin innebära ett möjlighetsfönster och bidra till en snabbare omställning till en cirkulär ekonomi?

Jordbruksmarken i länet fortsätter minska. Här finns en målkonflikt kopplat till bostadsbyggande.

Fastän många unga har en ljus framtidstro för sin egen del, så är det bara 3 av 10 som ser ljus på framtiden för världen i stort. Miljön och klimatet är det som lyfts fram som de viktigaste framtidsfrågorna.²¹ En uppföljning av de UF-företag (Ung företagsamhet) som finns i länet visar att de allra flesta har med hållbarhet antingen som den största generatören i affärsidén, eller som en röd tråd genom företagsidén.

²⁰ SCB

²¹ Liv och hälsa ung 2020

6. Vad händer i genomförandet av RUS?

6.1 Samhällsutmaningarnas påverkan på effektmålen

De fem samhällsutmaningarna bedöms hänga ihop med och påverka utfallet av RUS effektmål på olika sätt. Bild 17 visar hur ett urval av RUS effektmål hänger ihop med samhällsutmaningarna.

Det här är ett sätt att visa komplexiteten kring våra samhällsutmaningar, att de överlappar varandra och berör alla tre hållbarhetsdimensioner. Och det visar att det inte finns några enkla lösningar på samhällsutmaningarna, det går inte att lösa en del i taget, och ingen kan heller lösa dem på egen hand. I genomförandet av RUS i länet är vi många olika professioner från många olika områden och organisationer som redan idag jobbar med dessa utmaningar. Utifrån det kan vi anta att det skulle finnas vinster i att ta sig an utmaningarna utifrån ett större helhetsperspektiv, så att vi inte jobbar dubbelt eller i värsta fall emot varandra. I genomförandet av RUS har vi flera plattformar där vi kan hantera frågor som går över professions- områdes- och organisationsgränser. Genom att kraftsamla kring utmaningarna kommer vi kunna påverka effektmålen och indikatorerna positivt.

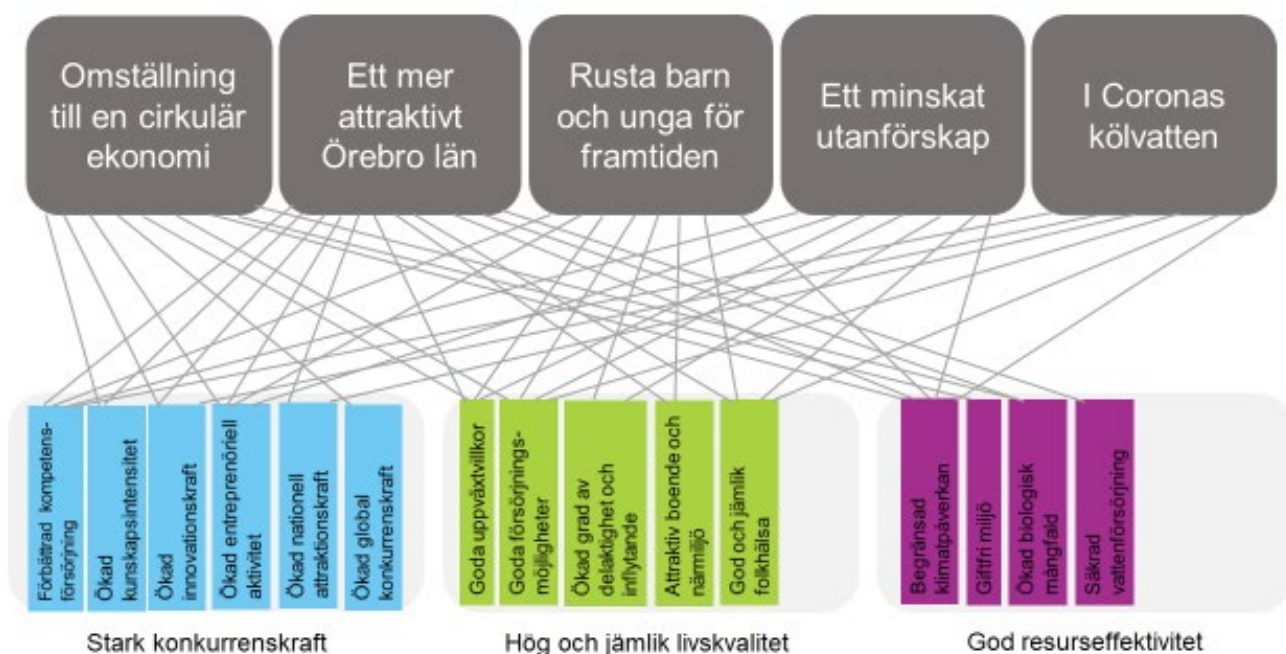

Bild 17.

6.2 Handlingsplaner

Genomförandet av RUS sker via handlingsplaner. Följande handlingsplaner kopplade till RUS finns:

- Energi- och klimatprogrammet (har tagits fram gemensamt med Länsstyrelsen)
- Handlingsplan för livsmedelskedjan (har tagits fram gemensamt med Länsstyrelsen)
- Örebroregionens innovationsstrategi för smart specialisering
- Handlingsplan för näringsliv och entreprenörskap
- Handlingsplan för civilsamhälle och social ekonomi
- Kunskapslyft för barn och unga
- Regional handlingsplan för kompetensförsörjning
- Örebro läns regionala kulturplan
- Handlingsplan god, jämlik och jämställd hälsa
- Handlingsplan för sammanhållen vård och omsorg
- Handlingsplan för social välfärd
- Regional handlingsplan för bredband
- Länsplan för regional transportinfrastruktur
- Handlingsplan för turism och friluftsliv

6.2.1 Handlingsplanernas påverkan på samhällsutmaningarna

Aktiviteter i handlingsplanerna går mot flera av samhällsutmaningarna. Bild 19 visar samband mellan aktiviteter i handlingsplanerna och samhällsutmaningarna.

Bild 18.

6.3 Projekt

Många av aktiviteterna i handlingsplanerna drivs som projekt. Här följer ett urval av de projekt som Region Örebro län antingen driver själva, eller finansierar. Projekten kan gå mot flera av samhällsutmaningarna.

- Framtidens solex i Östra Mellansverige, fas 2
- Resurseffektiva och framtidssäkra byggnader
- Fossilfritt 2030 – Rena resan, samt fordon och drivmedel
- Förstudie cirkulär ekonomi för ett resurseffektivt Östra Mellansverige
- Nulägesanalys för ett hållbart Örebro län som görs tillsammans med Handelskammaren
- Cykelområde Kottaberget, en etableringsmodell för hållbar naturturism
- Scandinavian centre of live music
- Kunskapsuppbyggnad inom hållbar logistik vid Örebro universitet
- Personen Alfred Nobel, hans anda och livsgärning
- Yrkesmässan Örebro län
- Växtkraft ÖRTA - stärka kompetensförsörjningsarbetet inom besöksnäringen
- Förstärka varumärket Bergslagen cycling
- Tillsammans för alla barns bästa (TABB) – Tidiga och förebyggande insatser inom skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård
- Skolresultaten i regionen har förbättrats – att leda och styra i en komplex organisation
- Dans för hälsa
- Integration i regional kompetensförsörjning
- Fler kvinnor till industrin
- Socialt företagande i Örebro län
- ENSA: Entreprenörskap genom samhandling
- Ramprojekt – Behovsstyrda Coronainsatser
- Förutsättningar för Ängelinvesteringsbolag i Örebro län och samarbete med Saminvest
- Ökad samverkan mellan Örebro universitet och Örebroregionen
- Samverkansplattform – Spets för livsmedelskedjan
- ACES - gemensam plattform och ett gemensamt arbetssätt mellan AM-insatser (Additiv tillverkning)
- East Central Sweden (ESC) The Innovative Smart Region
- AIMEE - regional test- och demonstrationsmiljö för autonoma system och system baserade på artificiell intelligens.
- Visual lift – skapa innovations-, utvecklings- och lärandemiljö både virtuellt och fysiskt.
- Hållbar framgång och tillväxt för besöksnäringen i Örebro län och Västmanlands län
- Bergslagen Mining Node

- Besöksvänliga Tiveden
- Ramprojekt Leader Mellansjöländet
- Växtzon 2 - utvecklad effektiv samhandlingsplattform för innovationsstöd och hållbar konkurrenskraft i Östra Mellansverige.
- Combine - förmedla nytta och utveckla multimodala transportlösningar i Östersjöregionen.
- Transmission - ge underleverantörer i fordonsindustrin förutsättningar att möta teknikskiftet genom att bygga en hållbar struktur för innovations och företagsutveckling
- Botniska korridoren och dess anslutande stråk – fungerande transporter i norra Sverige för fortsatt hållbar tillväxt
- BRT (bus rapid transit) i Örebro – genomförande av etapp 1
- Kunskapsuppbyggnad inom hållbar logistik vid Örebro universitet
- Affärsutveckling i Livsmedelsföretag i Örebro län
- KTP Energi Sverige – utveckling av hållbar kunskapsväxling mellan akademi och näringsliv för att möta behoven av en övergång till koldioxidsnål ekonomi genom konkreta insatser inom energieffektivisering.
- CHERRIES – innovativa lösningar på hälso- och sjukvårdens behov
- CROSS - en ny form av samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhälle kring välfärdsluckor som utgår från medborgarnas behov
- Vägar till hållbar utveckling

6.4 Aktörer för samverkan

Det finns inga enkla lösningar på våra samhällsutmaningar, det går inte att lösa en del i taget, och vi kan inte heller lösa dem på egen hand. I genomförandet av RUS har vi flera plattformar där vi kan hantera frågor som går över professions- områdes- och organisationsgränser. Genom att kraftsamla kring utmaningarna kommer vi kunna påverka effektmålen och indikatorerna positivt.

Exempel på aktörer som deltar i arbetet med att genomföra RUS är:

- Samtliga i partnerskapet för regional utveckling
- Aktörer i innovationsstödssystemet
- Business Region Örebro, länets samverkansplattform för näringslivsfrågor.
- Aktörer i det företagsfrämjande systemet
- Aktörer i civilsamhället
- Partnerskapet för sociala innovationer
- Central Sweden – Region Örebro läns Brysselkontor och förlängda arm i EU.

Exempel på nätverk för regional utveckling i länet som arbetar med samhällsutmaningarna är:

- Energi- och klimätätverket

- Samordningsgrupp innovationsstödsystemet
- Nätverk för hållbart resande
- Fastighetsnätverket
- Nätverket för kultur och integration
- Nätverket för regional kulturutveckling
- Nätverk för hållbart resande i Örebroregionen
- Regionala destinationsgruppen
- Strategigrupp besöksnäring
- REKO – regionalt kompetensforum för vuxnas lärande
- Gysam – gymnasiesamverkan
- Gysär – gymnasiesärskolesamverkan
- Vuxenutbildningens studie- och ytkesvägledarnätverk
- BBIC-nätverket – barns behov i centrum
- Arbetsgrupp ELSA – elevhälsosamtal sammanställt och analyserat
- Barnföljarnätverket
- Strategisk arbetsgrupp för föräldraskapsstödsutveckling
- Partnerskapet för sociala innovationer
- Arena RÖP (regional översiktlig planering)
- LänsIT-grupp
- Partnerskapet för regional utveckling
- Regionala samverkansrådet
- Specifikt samverkansråd för skola, utbildning och kompetensförsörjning
- Specifikt samverkansråd för kultur
- Specifikt samverkansråd för social välfärd samt vård och omsorg
- Specifikt samverkansråd för folkhälsa
- En rad nätverk för chefer och medarbetare i länets kommuner tillsammans med Region Örebro län

Hela listan på nätverk där aktörer tillsammans arbetar för att nå målen i strategin finns att läsa på Region Örebro läns webbplats:

<https://utveckling.regionorebrolan.se/sv/regionala-utvecklingsstrategin/natverk-och-samverkan/>

7. Referenslista

Bioekonomi – regioner i samverkan: Bioekonomi, regional statistik.

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiMjQ4NTFkZjgtMmIyZC00NGNkLTgwNzAtN2MzOTFhZGU2NjBliiwidCI6IjYzA4NWJLWI1MjMtNGVhYS05YTl3LTQyZjZjYjExZTBiNiIsImMiOjh9%20>

Bisnode: Näringslivsanalys Business Region Örebro, 2019-11-19

Handelskammaren Mälardalen, Region Örebro län och Örebro kommun:
Hållbarhetsundersökning 2020, oktober 2020

Post- och telestyrelsens (PTS): Mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2019

Regeringskansliet: Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige, juli 2020

Region Örebro län: Coronaviruset och näringslivet i Örebro län, från april, maj, juni, samt september 2020

Region Örebro län: Liv & hälsa ung 2020, <https://www.regionorebrolan.se/sv/Halsa-och-varld/Folkhalsa/Folkhalsan-i-siffror/Livohalsaung/Livohalsaung2020/>

Region Örebro län: Tillväxt och hållbar utveckling i Örebro län – Regional utvecklingsstrategi 2018-2030. Örebro, mars 2018.

Statistiska centralbyrån: Lämna ingen utanför. Statistisk lägesbild av genomförandet av Agenda 2030 i Sverige, oktober 2020

SVT: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/social-dumpning-oroar-kommuner-handlar-om-manniskohandel>

Statistik från:

Arbetsförmedlingen: Statistik om arbetslöshet från www.arbetsformedlingen.se

Bolagsverket: Statistik om nystartade företag

Retriever: Statistik om konkurser

Skolverket: Statistik om skolresultat

Statistiska centralbyrån: Statistik om utbildningsnivå, etablering på arbetsmarknaden, matchningsindikatorer, förnybar energi

Bilaga - Inspel från partnerskapet för regional utveckling

Partnerskapet för regional utveckling har kommit med inspel kring utmaningarnas relevans och aktualitet för organisationen. De har även kommit med inspel om varför utmaningen är angelägen att samverka kring. Siffrorna inom parantes visar hur många inspel som inkom med samma betydelse.

Kommunerna bedömer högre relevans för Rusta barn och unga. Och lägre relevans för Ett mer attraktivt Örebro län, samt i Coronas kölvatten

Övriga bedömer högre relevans för Omställning till en cirkulär ekonomi, Ett mer attraktivt Örebro län, samt i Coronas kölvatten. Och lägre relevans för Rusta barn och unga.

HUR RELEVANTA ÄR UTMANINGARNA FÖR DIN ORGANISATION

Omröstning till en cirkulär ekonomi

Varför är utmaningen angelägen att samverka kring?

Gemensam utmaning. Ingen sitter själv på lösningen, för att lyckas måste vi samverka. (5)

Det är svårt, behövs mer kunskap och motivationshöjande aktiviteter. (5)

Närproducera mera (2)

Opinionsbildning kring omställningsfrågor och hållbara sätt att leva, demokratifrågor och gemenskap i samhällen som motsats till segregation.

Cirkulär ekonomi är en pusselbit för att lyckas med hållbarhetsmålen och ger konkurrenskraftiga företag med ökad grad av självförsörjning (själva eller del av en kedja).

En utmaning är det svala politiska trycket på lokal och regional nivå.

Ett mer attraktivt Örebro län

Varför är utmaningen angelägen att samverka kring?

Regional logik - enskild aktör är för liten, krävs att vi samverkar. Att jobba med attraktivitet gynnar hela länet. (9)

Skapa tillväxt och god livskvalitet (2)

Viktigt med samverkan kring infrastruktur, kollektivtrafik och bredband. (4)

Sysselsättning, fritidssysselsättning och trivsel förstärker folkhälsan (2)

Viktigt både att hitta sysselsättning och det som finns utanför arbetslivet – kultur och fritidsliv.

Säkra kompetensförsörjningen i länet (2)

Locka företagsetableringar.

Rusta barn och unga för framtiden

Varför är utmaningen angelägen att samverka kring?

Många parter som behöver samverka och samhandla, inte bara en skolfråga (5)

Skolorna i Örebro län har låg måluppfyllelse. (3)

Gymnasieexamen skyddsfaktor för ett bra liv (2)

Gemensamma gymnasieskolor i länet (2)

Gemensam arbetsmarknad i länet

Viktigt för flera andra samhällsutmaningar, för hållbar tillväxt framöver. (2)

Det finns en regional aspekt, kan inte endast lösas lokalt.

Förändra syn på högre utbildning i länet, bland annat genom större samverkan med företagen för att uppmuntra till utbildning

Ett minskat utanförskap

Varför är utmaningen angelägen att samverka kring?

Många parter inblandade vilket kräver samverkan, tex inom bredband, kollektivtrafik, skillnad mellan stad och land (7)

Minskat utanförskap kommer att påverka de andra samhällsutmaningarna positivt. (2)

På gymnasienivå borde det samarbetas mer över kommungränserna och mer kontakt med det lokala näringslivet

I Coronas kölvatten

Osäkerhet i hur effekterna blir, vi kan lära tillsammans (7)

Rädda företag över krisen som annars inte skulle orka göra en omstart.

Utan vårt näringsliv får kommunerna mindre intäkter, färre arbetstillfällen och en utflyttning av kompetens och försörjningsmöjligheter

För att fortsatt ha en gemensamt attraktiv och hållbar region

Mycket viktig utmaning de närmsta 3 åren. Många parter och verktyg inblandade vilket kräver samverkan

Samverkan kring kompetensutveckling och utbildning för de som förlorar jobben. Behöver ta reda på hur näringslivet och välfärden ställer om för att möta även nya behov.

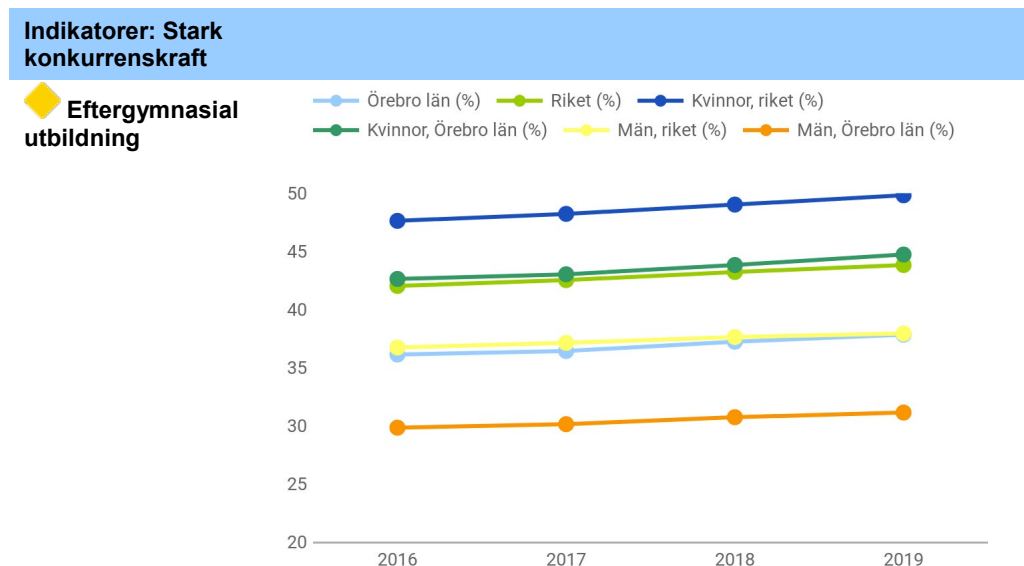
Varför är utmaningen angelägen att samverka kring?

Bilaga – RUS-indikatorer

En del i att beskriva utvecklingen av Örebro län är att följa upp de indikatorer som finns kopplade till RUS effektmål. I indikatoruppföljningen framgår utvecklingen av RUS:ens indikatorer. Färgerna beskriver hur indikatorn har utvecklats. Om färgen är röd, går utvecklingen åt fel håll, om färgen är gul, går utvecklingen åt rätt håll men för långsamt och om färgen är grön, går utvecklingen åt rätt håll med möjlighet att nå målen till 2030. De indikatorer med streck (—) har inte gått att uppdatera 2020.

Stark konkurrenskraft

Förbättrad kompetensförsörjning

Mål 2030

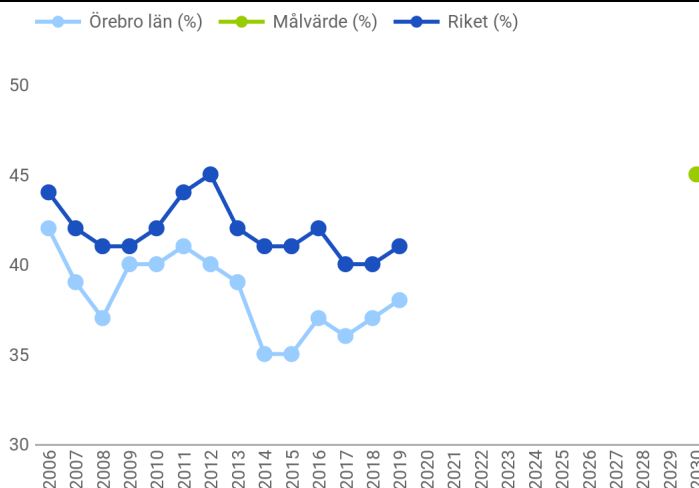
Andel i befolkningen, 25-64 år, med minst tvåårig eftergymnasial utbildning ska öka. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Vid senaste mätningen 2019 hade andelen ökat för både kvinnor och män, men skillnaden mellan kvinnor och män minskar inte. Örebro län har lägre andel med eftergymnasial utbildning än riket. Kvinnor har betydligt högre andel eftergymnasial utbildning än män. I Örebro län har utrikes födda kvinnor generellt sätt lägre utbildningsnivå än kvinnor födda i Sverige. Men utrikes födda män har större andel både förgymnasial och eftergymnasial utbildning än män födda i Sverige.

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Övergång till högre studier

Mål 2030

Andel elever avgångna från gymnasieskolan som påbörjat högskolestudier inom tre år ska vara minst 45 procent. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Vid senaste mätningen 2019 sågs en ökning jämfört med tidigare år. Jämfört med 2016 (nuläge i RUS) så är ökningen inte tillräcklig för att målet ska kunna nås till år 2030.

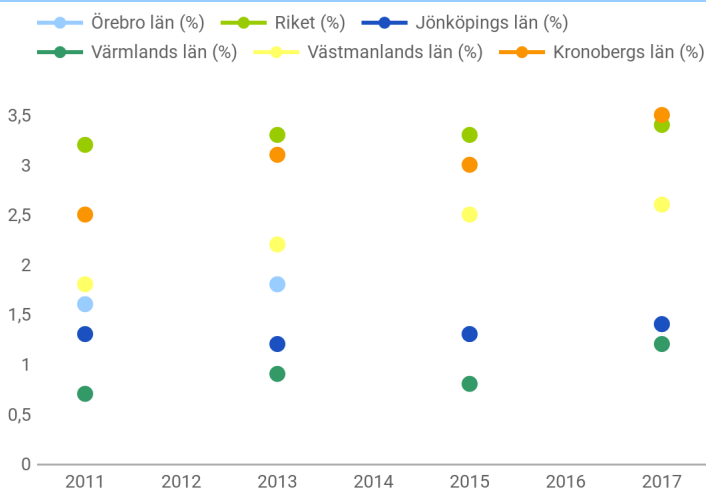
Konjunkturkänslig indikator. Under högkonjunktur finns möjlighet till arbete utan högskolestudier, vilket har en negativ inverkan på indikatorns utveckling.

Könsuppdelad statistik saknas.

Ökad kunskapsintensitet

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Investeringar i FoU (forskning och utveckling)

Mål 2030

Andelen FoU-investeringar av bruttoregionalprodukten, BRP, ska öka mer procentuellt än i jämförbara län (Jönköping, Kronoberg, Värmland och Västmanland).

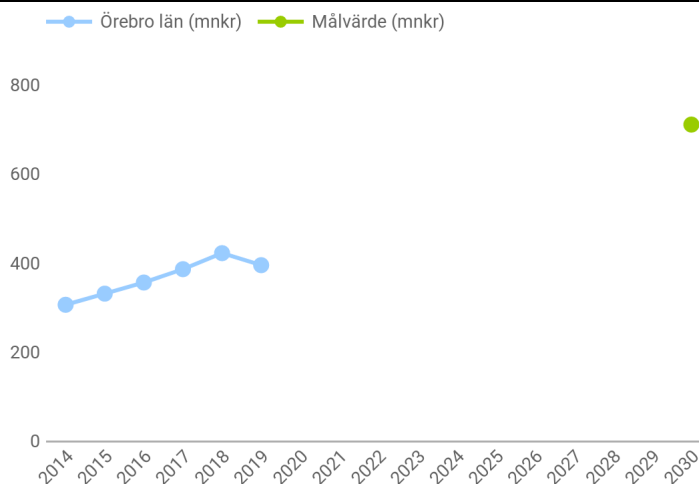
Kommentar

Senast tillgängliga statistik är från 2017. Örebro län har en i princip oförändrad andel från 2015 till 2017, medan flera andra län har ökning. Fördelat på sektorer i Örebro län så är företag störst med 58 % (-7%-enheter jämfört med 2015), följt av universitetet, 29 % (+2%-enheter), landsting och kommuner, 9 % (+6%-enheter).

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Såld

högsspecialiserad vård

Mål 2030

Högsspecialiserad vård som förmedlas till invånare i andra landsting/regioner/länder i miljoner kronor ska öka med minst 100 procent jämfört med 2016.

Kommentar

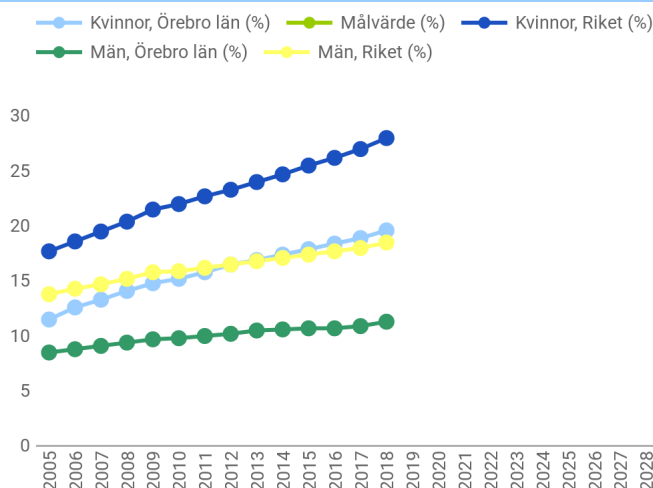
Under 2019 har såld högsspecialiserad vård till andra regioner sjunkit jämfört med föregående år.

Ökad innovationskraft

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Kunskapsintensiva företag

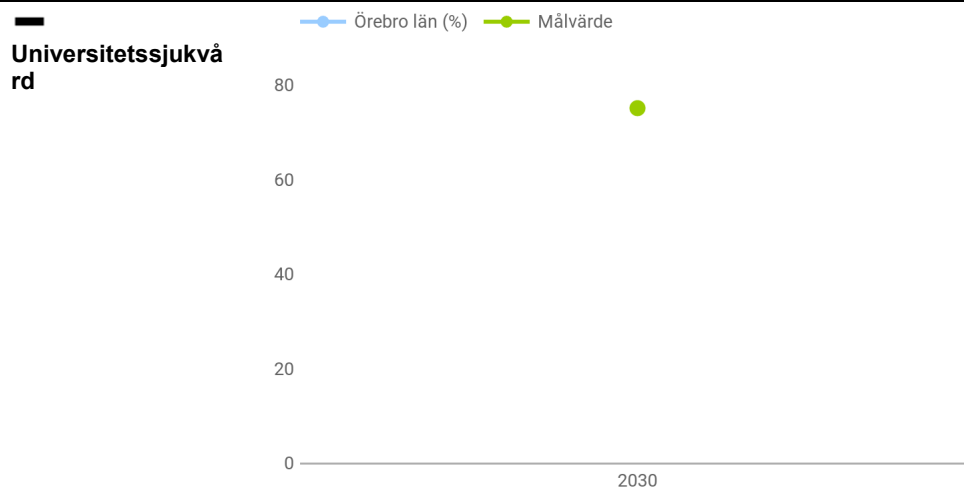
Mål 2030

Andel medarbetare med minst treårig högskoleutbildning i privat företagssektor ska öka till minst 20 procent.

Kommentar

Kunskapsnivån i näringslivet har en svag uppåtgående trend, framförallt bland kvinnor. Andelen i riket ökar mer än i länet både bland män och kvinnor. Kvinnor står för en högre kunskapsnivå än män.

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

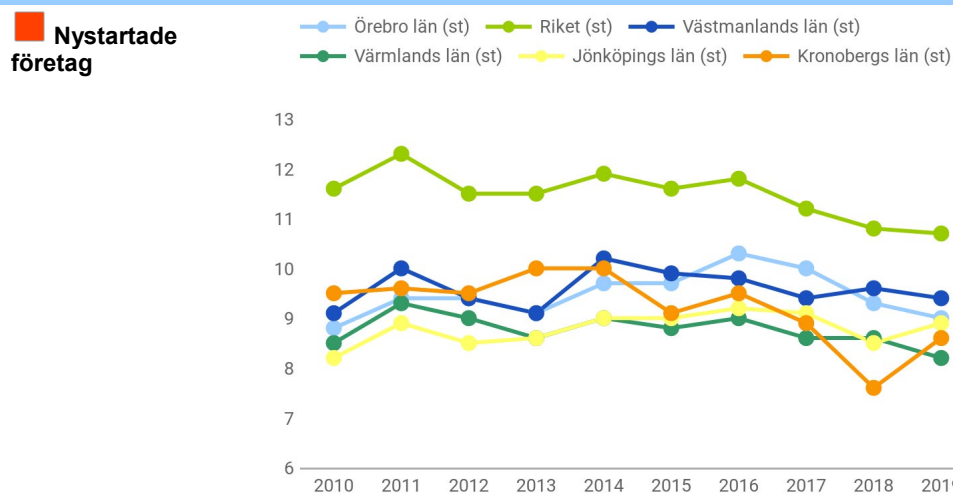

Mål 2030

Andel enheter i Region Örebro län som uppfyller kriteriet för universitetssjukvårdsenhet ska öka till minst 75 procent.

Ökad entreprenöriell aktivitet

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Mål 2030

Antal nystartade företag per 1000 invånare ska vara högre än snittet för riket.

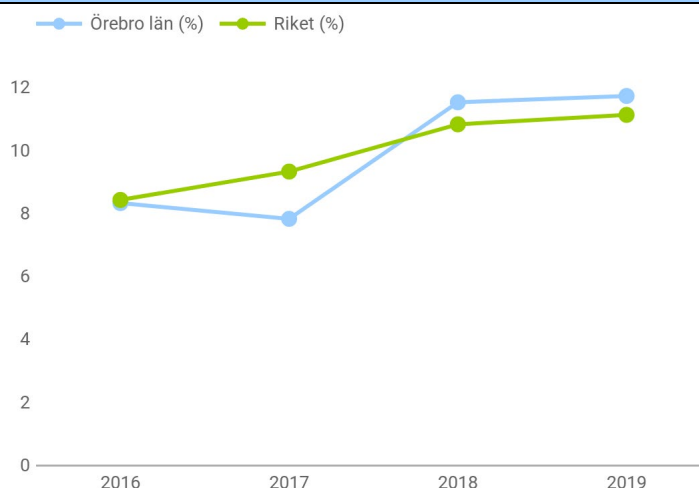
Kommentar

Senast tillgängliga statistik är från 2019 och visar en minskning jämfört med 2018 både i Örebro län och i riket. Minskningen är större i Örebro län, vilket innebär att antalet i länet inte närmar sig rikets nivå.

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Överlevnadsgrad hos företag

Mål 2030

Antal konkurser per 100 nystartade företag och år ska minska.

Kommentar

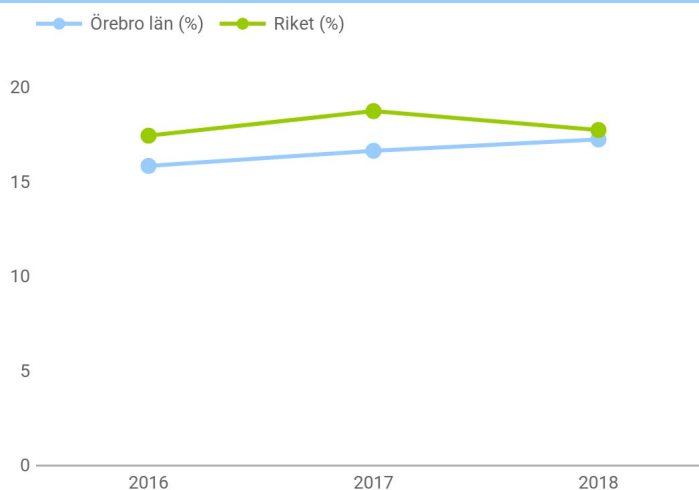
2018 ses ett trendbrott och en ökning har skett, både i länet och riket. Det innebär att antalet konkurser i förhållande till antalet nystartade företag har ökat.

Ökad nationell attraktionskraft

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Företagsetableringar

Mål 2030

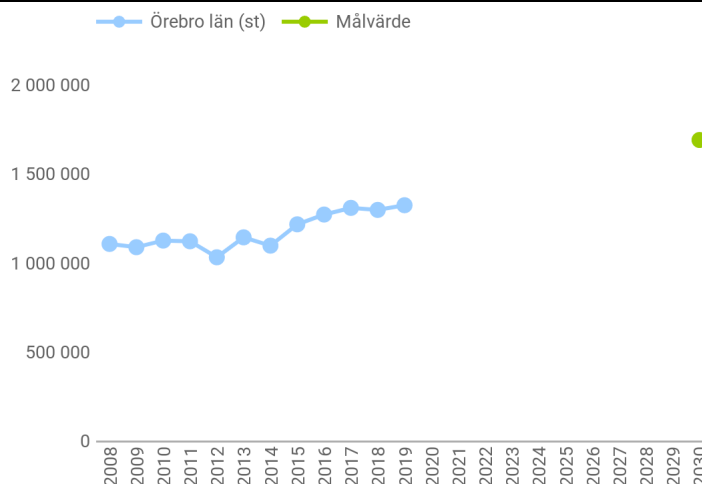
Andel svenska och utländska företag som etablerats i länet ska öka.

Kommentar

Senaste mätningen från 2018 visar att antal företagsetableringar i Örebro län fortsätter öka. Antalet utländska företagsetableringar minskar en aning, medan svenska ökar. I riket ses en minskning totalt för företagsetableringar

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Gästnätter

Mål 2030

Antal gästnätter i Örebro län ska öka med 33 procent jämfört med 2016.

Kommentar

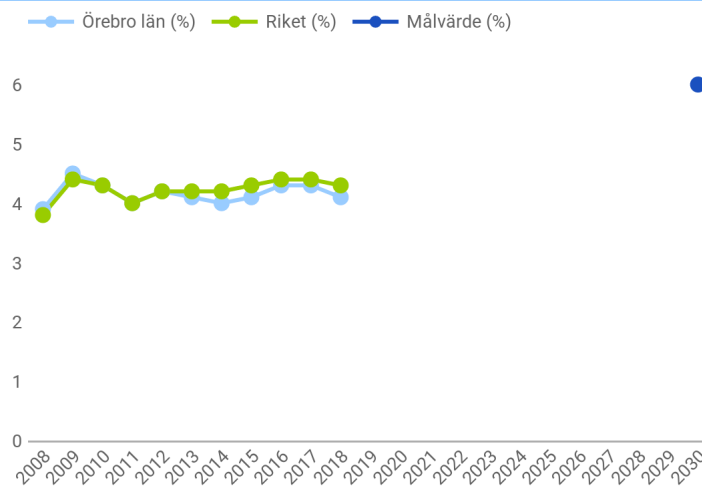
Under 2019 har antalet gästnätter fortsatt öka, men ökningen är marginell och målet bedöms svårt att nå till 2030.

Det är svenska övernattningar som ökat, medan utländska har minskat jämfört med 2018.

Ökad global konkurrenskraft

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Utlandsägda företag

Mål 2030

Andel utlandsägda företag i länet ska vara minst 6 procent.

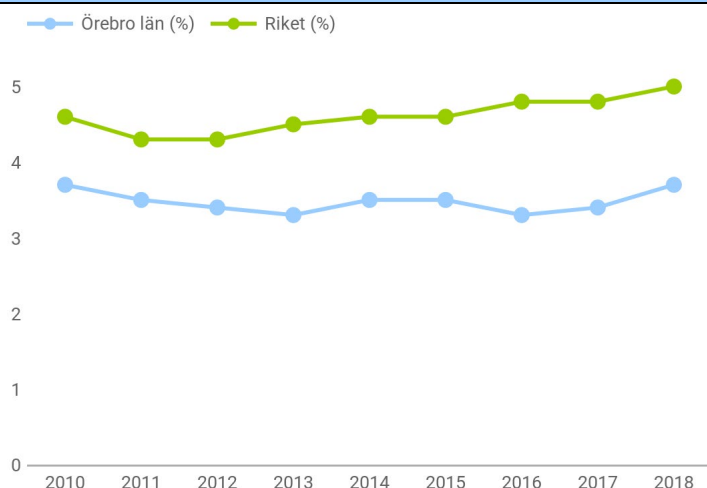
Kommentar

Vid senaste mätningen 2018, ses en marginell minskning av andelen utlandsägda företag jämfört med 2017. Nivån för Örebro län följer andelen i riket.

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Internationaliseringsgrad

Mål 2030

Andel företag där minst 20 procent av omsättningen går till export ska öka.

Kommentar

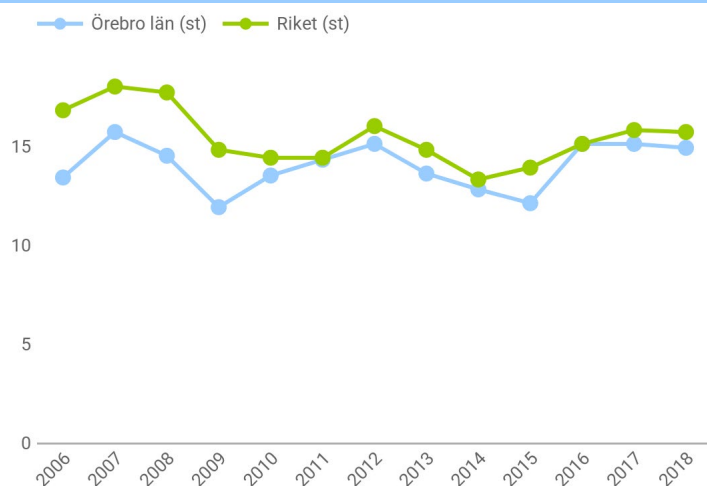
Vid senaste mätning 2018, ses en fortsatt svag ökning av andelen företag där minst 20 procent av omsättningen går till export. Andelen är lägre än i riket.

Ökad tillväxt i näringslivet

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Tillväxtföretag

Mål 2030

Antal arbetsställen med tillväxt per 1000 arbetsställen ska öka.

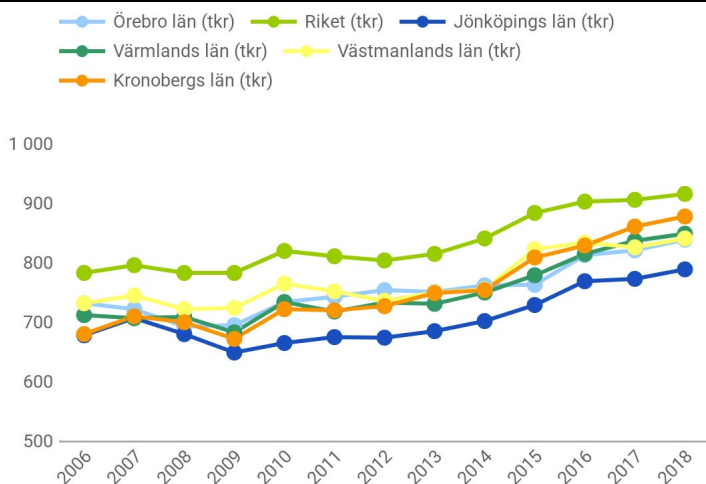
Kommentar

Senaste mätningen från 2018 visar att antalet tillväxtföretag är på ungefär samma nivå som 2017 både för riket och Örebro län.

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Produktivitet

Mål 2030

Bruttoregionalprodukt per sysselsatt ska öka mer procentuellt än i jämförbara län.

Kommentar

Senaste mätningen är från 2018 och visar att Kronobergs och Värmlands län har ökat mer procentuellt än Örebro län. Jönköpings och Västmanlands län har en lägre procentuell ökning än Örebro län.

Värdena för 2018 är preliminära.

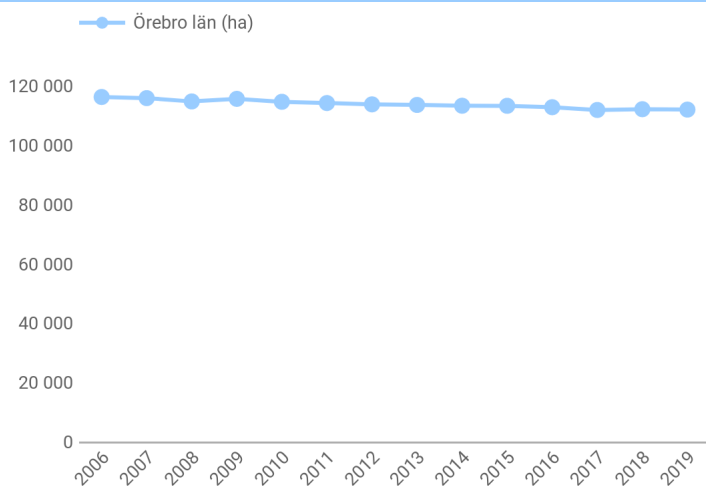
Inte ett optimalt mått för att spegla utvecklingen i samhället. Viktiga indikatorer som livskvalitet och utbildning saknas.

Ökad produktion inom areella näringar

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Jordbruksmark

Mål 2030

Total areal jordbruksmark i Örebro län ska öka.

Kommentar

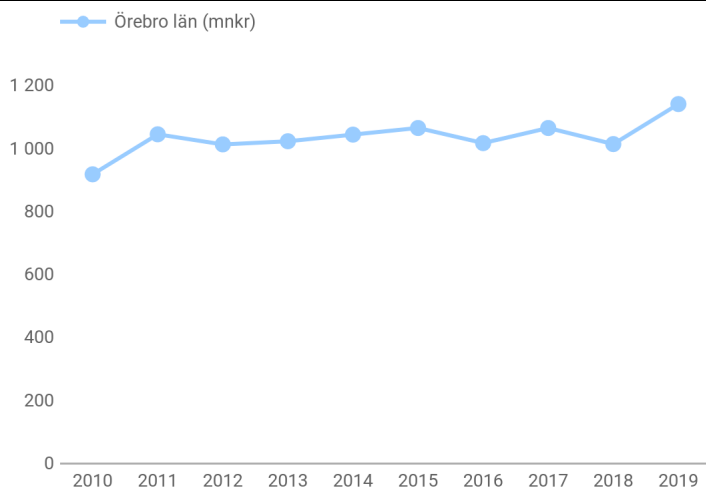
Under 2019 fortsätter den nedåtgående trenden. Även i övriga landet minskar jordbruksmarken.

Målkonflikt föreligger med andra indikatorer. Till exempel behöver fler kommuner bygga bostäder för att få en bostadsmarknad i balans, vilket kan få negativ effekt för

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

jordbruksmarken.

Areella näringar

Mål 2030

Produktionsvärdet inom jordbruk och fiske ska öka.

Kommentar

Senaste värdet för 2019 visar att produktionsvärdet för areella näringar har ökat jämfört med tidigare år. Det är framförallt spannmål som har ökat.

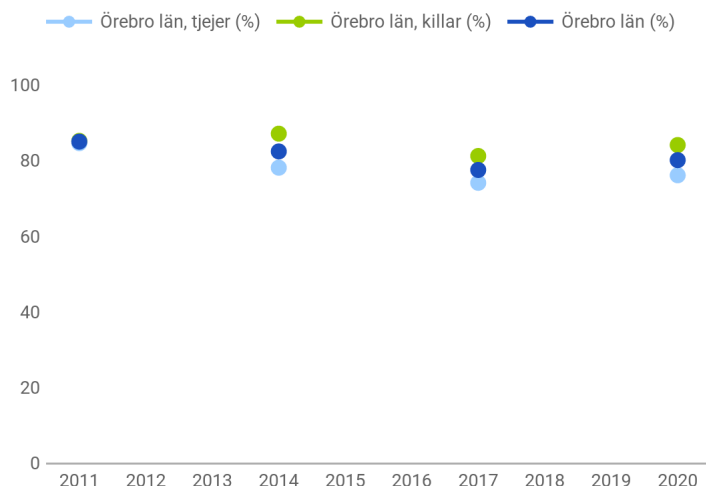
Det är stor variation år från år när produktionsvärdet fördelas på de olika näringarna och senaste årets statistik är preliminär.

Hög och jämlik livskvalitet

Goda uppväxtvillkor

Indikatorer: Hög och jämlik livskvalitet

Framtidstro

Mål 2030

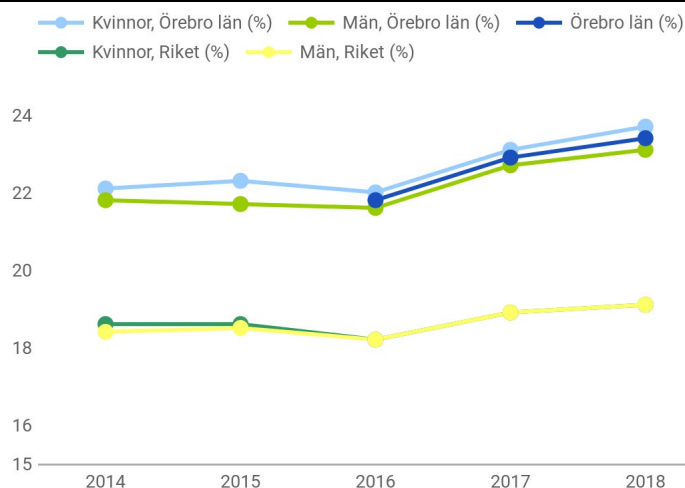
Andel barn i årskurs nio som har en ljus framtidstro ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan flickor och pojkar ska minska.

Kommentar

Andelen i årskurs 9 som har ljus framtidstro har ökat något jämfört med mätningen 2017, framförallt bland killarna. Det innebär att skillnaden mellan tjejer och killar ökar.

Indikatorer: Hög och jämlik livskvalitet

Barn i ekonomiskt utsatta familjer

Mål 2030

Andel barn 0-17 år som lever i ekonomiskt utsatta familjer ska minska jämfört 2015.

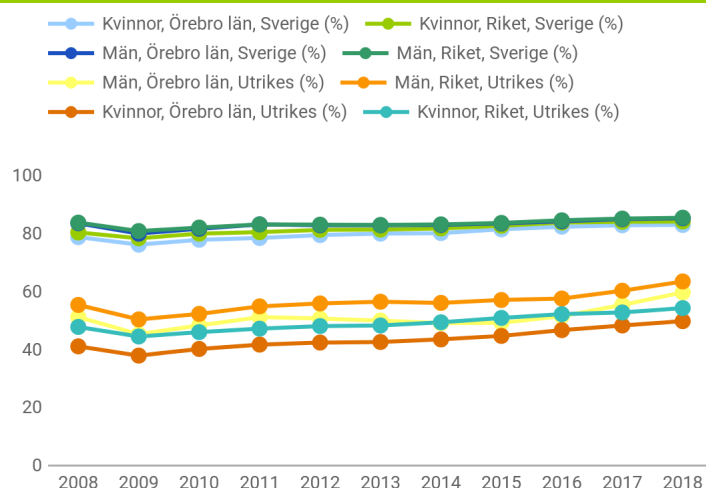
Kommentar

Senaste mätningen 2018 visar att andelen barn som lever i familjer där inkomsten är mindre än 60 procent av medianinkomsten fortsätter att öka, om än marginellt. Nivåerna för Örebro län är högre än rikets.

Goda försörjningsmöjligheter

Indikatorer: Hög och jämlik livskvalitet

Sysselsättningsgrad

Mål 2030

Andel förvärvsarbetande i befolkningen 20-64 år ska öka. Skillnader mellan olika grupper ska minska.

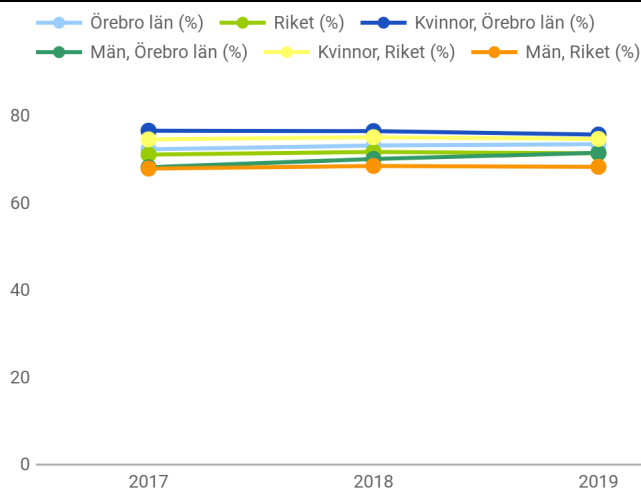
Kommentar

Vid senaste mätningen 2018 ses en generell ökning såväl i länet som i riket jämfört med tidigare år. Det är framförallt i gruppen män födda utanför Europa som ökningen är störst, nästan 11 procentenheter i Örebro län. Däremot finns det en skillnad i nivåer, där den största skillnaden beror på om du är född i Sverige eller utrikes född. Det finns också en könsskillnad, där män arbetar i större utsträckning än kvinnor.

Indikatorer: Hög och jämlik livskvalitet

Slutförd gymnasieutbildning

g

Mål 2030

Andel elever som slutfört gymnasieutbildning inom fyra år ska öka jämfört med 2016. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Senaste mätningen, 2019, visar att andel kvinnor som slutfört gymnasieutbildning inom fyra år har minskat jämfört med 2018. Däremot har männens andel ökat och närmar sig kvinnors värden.

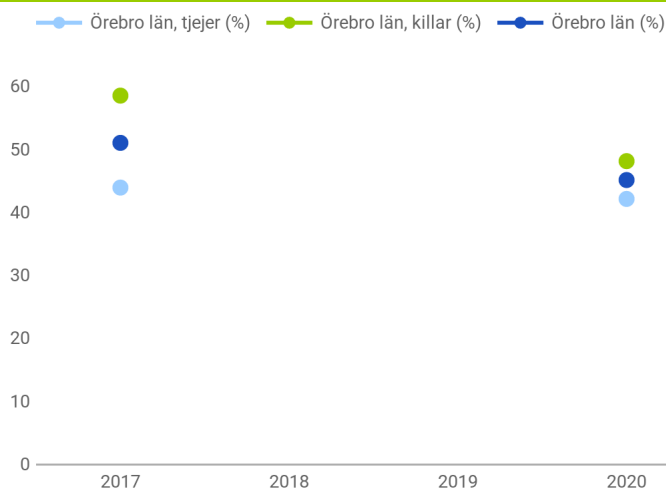
Det finns stora inomregionala skillnader, länets medelvärde är till 73 %, men medelvärdet varierar mellan 50-80 % i länets kommuner.

Ökad grad av delaktighet och inflytande

Indikatorer: Hög och jämlik livskvalitet

Mellanmänsklig tillit - årskurs 9

Mål 2030

Andel barn i årskurs nio som litar på andra människor ska öka jämfört med 2017. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

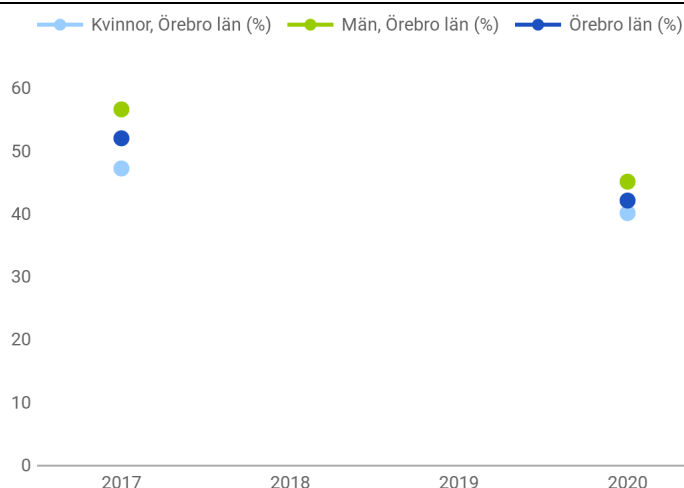
Andelen barn i årskurs nio som litar på andra människor har minskat sedan mätningen 2017 både bland tjejer och killar. Förändringen är större bland killarna som närmar sig tjejernas

Indikatorer: Hög och jämlik livskvalitet

värde.

Mellanmänsklig tillit - år 2 gymnasiet

Mål 2030

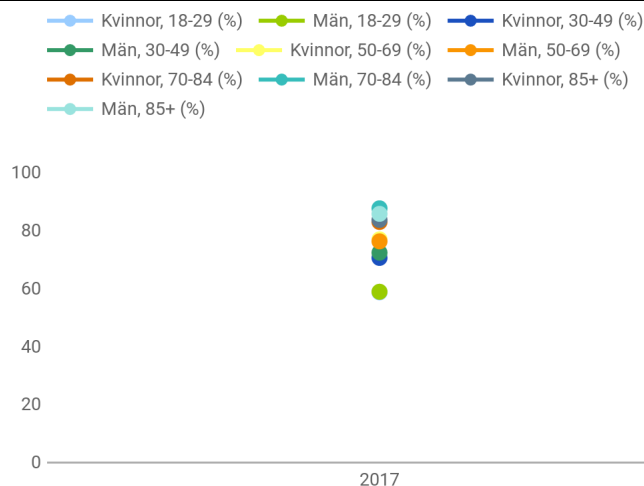
Andel elever i år 2 på gymnasiet som litar på andra människor ska öka jämfört med 2017. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Andelen ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet som litar på andra människor har minskat jämfört med år 2017, både bland tjejer och killar.

Mellanmänsklig tillit - vuxna

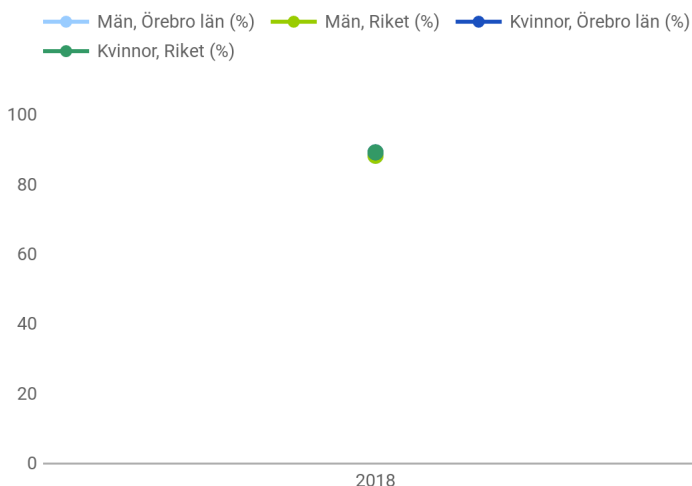

Mål 2030

Andel vuxna som litar på andra människor ska öka jämfört med 2017. Skillnader mellan kvinnor och män samt grupper med olika utbildningsnivå ska minska.

Indikatorer: Hög och jämlik livskvalitet

Valdeltagande - riksdagsval

Mål 2030

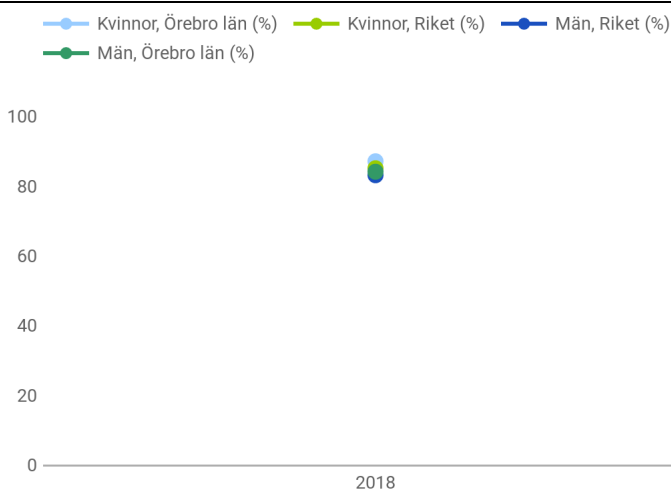
Andel som röstar i riksdagsvalet ska öka jämfört med valet 2014. Skillnaden mellan kvinnor och män och olika åldersgrupper ska minska.

Kommentar

Ungefär lika stor andel män som kvinnor har röstat i riksdagsvalet. Ingen skillnad mellan Örebro län och riket.

Vid en jämförelse med 2014 års val så är det ingen skillnad i valdeltagandet, men sett i en längre period så finns en ökande trend.

Valdeltagande - kommunalval

Mål 2030

Andel som röstar i kommunalval ska öka jämfört med valet 2014. Skillnaden mellan kvinnor och män och olika åldersgrupper ska minska.

Kommentar

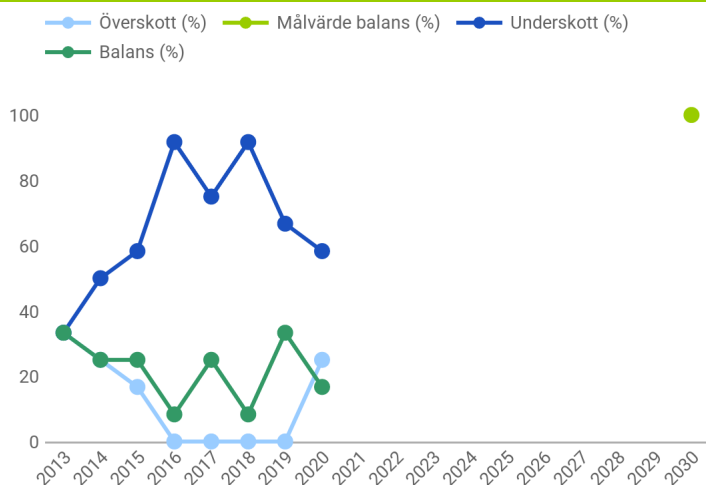
Valdeltagande i kommunalvalet är ungefär detsamma 2014 som 2018. Något högre andel kvinnor har röstat jämfört med 2014, men å andra sidan är det en något lägre andel män som röstat.

Attraktiv boende- och närmiljö

Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet

Bostadsmarknad i balans

Mål 2030

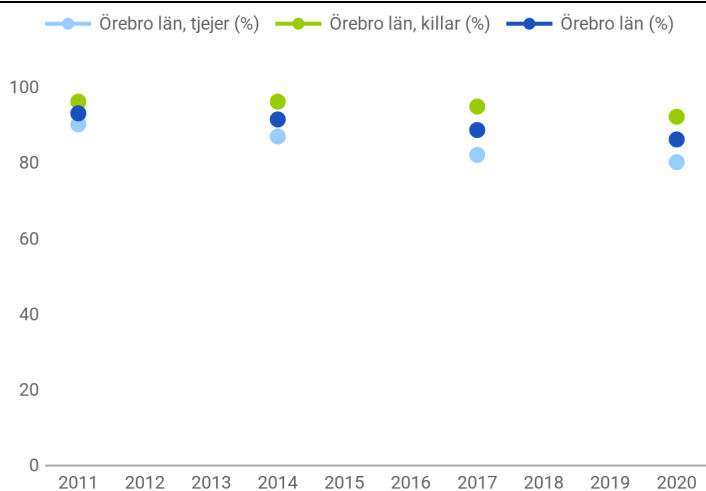
Samtliga kommuner ska ha en bostadsmarknad i balans.

Kommentar

För första gången sedan 2015 rapporterar några kommuner överskott på bostäder.

Trygghet i närmiljön - unga

Mål 2030

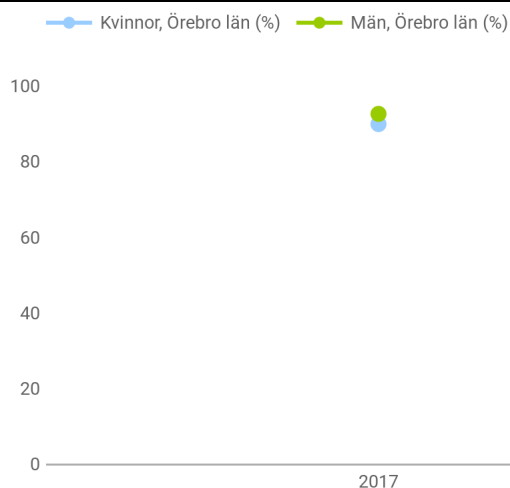
Andel barn i årskurs nio som alltid eller oftast känner sig trygga i bostadsområdet på kvällen ska öka. Skillnaden mellan flickor och pojkar ska minska.

Kommentar

Andelen barn i årskurs 9 som känner sig trygga i bostadsområdet på kvällen har minskat jämfört med mätningen 2017. Skillnaden mellan tjejer och killar, där killar känner sig tryggare än tjejer, kvarstår.

**Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet**

**Trygghet i
närmiljön - vuxna**

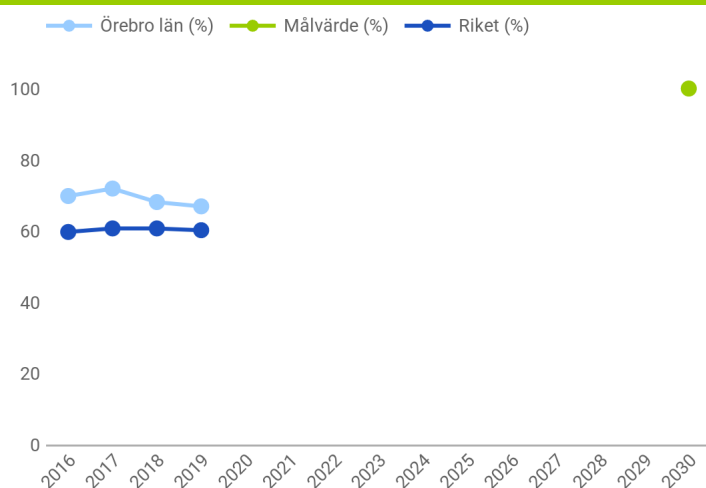
Mål 2030

Andel vuxna som känner sig trygga i bostadsområdet ska öka. Skillnaden mellan kvinnor och män samt grupper med olika utbildningsnivå ska minska.

God och jämlik hälso- och sjukvård

**Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet**

Förtroende

Mål 2030

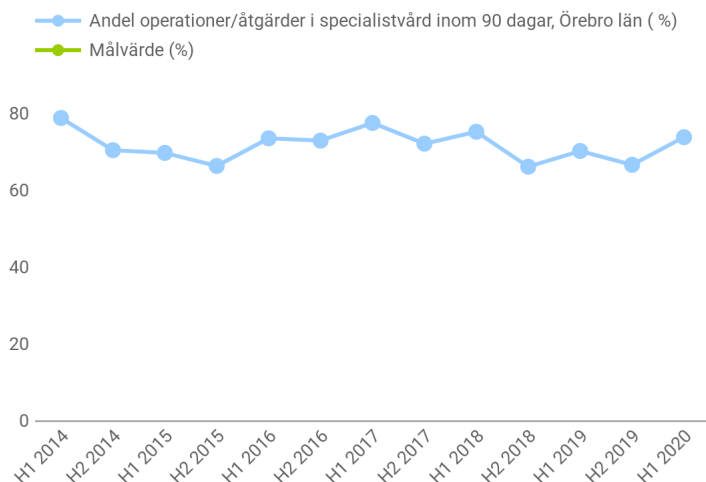
Andel i befolkningen som har stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården ska öka till minst 90 procent.

Kommentar

Värdet för 2019 visar att andelen andelen som har stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet minskat. Örebro län har hög andel jämfört med övriga län.

Indikatorer: Hög och jämlik livskvalitet

Tillgänglighet till hälso- och sjukvård

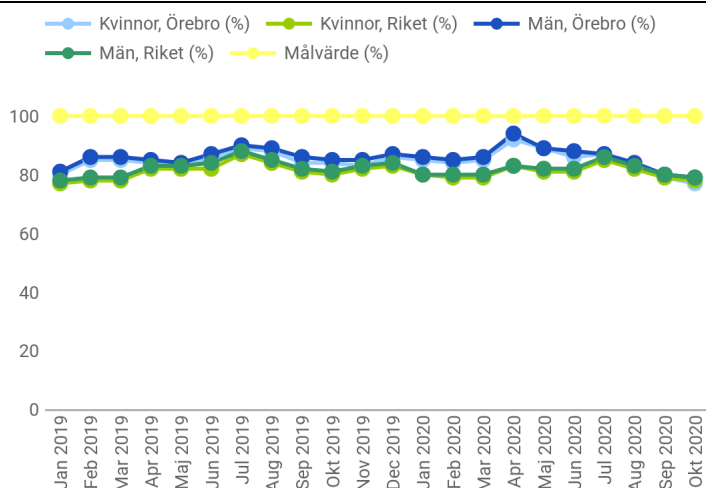
Mål 2030

Andel operationer/åtgärder inom specialiserad vård som görs inom 90 dagar ska öka till 100 procent.

Kommentar

Sedan hösten 2016 har andelen operationer/åtgärder inom 90 dagar ökat något i Örebro län jämfört med våren 2020.

Tillgänglighet - Primärvård

Mål 2030

Andelen ska öka till 100 % 2030

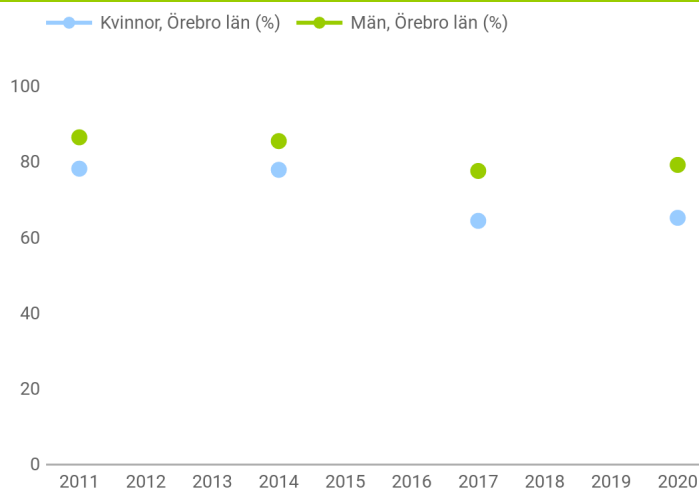
Kommentar

Under 2020 har antal patienter i primärvården som fått bedömning inom 3 dagar ökat i början av året och varit över 90 procent som högst, därefter har andelen sjunkit och ligger på cirka 80 procent, i nivå med Riket, och liknande nivåer som under 2019.

God och jämlik folkhälsa

Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet

Självskattat hälsotillstånd - unga

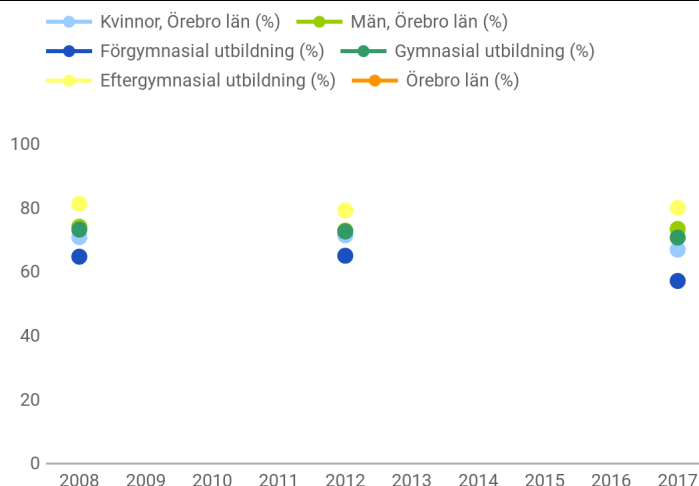
Mål 2030

Andel unga i årskurs två på gymnasiet som anser sig ha gott allmänt hälsotillstånd ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Andelen som uppger sig ha bra eller mycket bra allmänt hälsotillstånd har ökat något sedan mätningen 2017, både bland killar och tjejer. Den goda hälsan är inte jämnt fördelad. De som är oroliga för familjens ekonomi, samt de som har olika funktionsnedsättningar, mår sämre.

Självskattat hälsotillstånd - vuxna

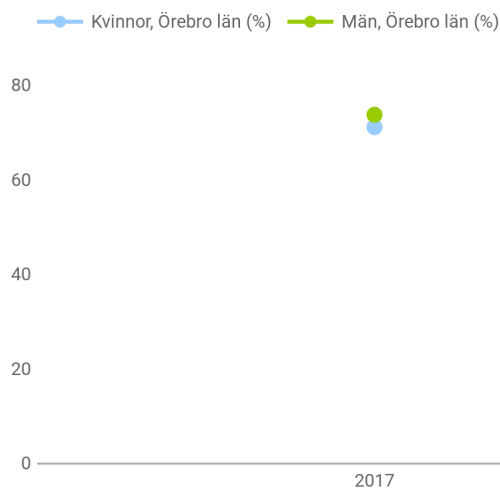

Mål 2030

Andel vuxna som anser sig ha gott allmänt hälsotillstånd ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt med olika utbildningsnivå ska minska.

**Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet**

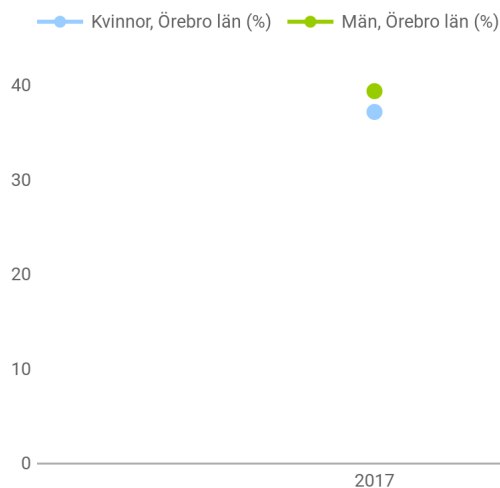
Levnadsvanor
- fysisk aktivitet
- unga

Mål 2030

Andel unga i årskurs två på gymnasiet med god fysisk aktivitet ska förbättras jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män ska minska.

Levnadsvanor
- fysisk aktivitet
- vuxna

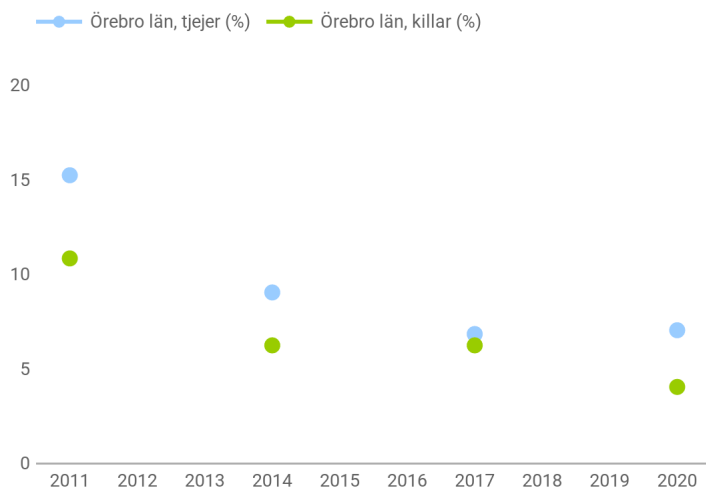

Mål 2030

Andel vuxna med god fysisk aktivitet ska förbättras jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt mellan grupper med olika utbildningsnivå ska minska.

**Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet**

Levnadsvanor
- dagligrökare
- unga

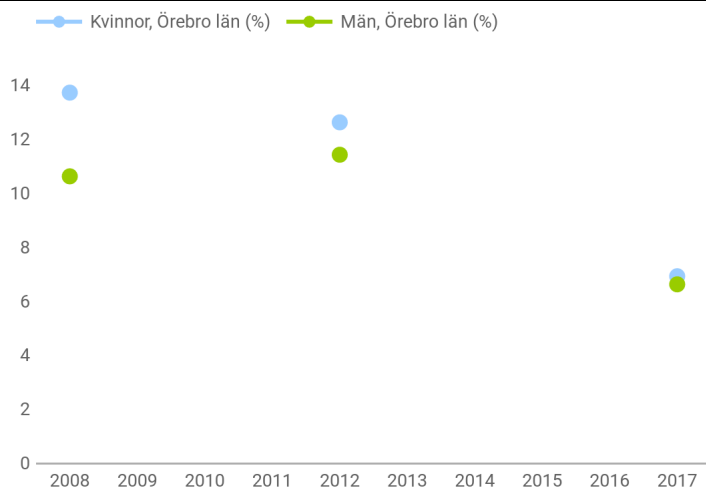
Mål 2030

Andel unga i årskurs två på gymnasiet som röker dagligen ska minska jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Andelen i årskurs 2 på gymnasiet som röker dagligen har minskat bland killarna jämfört med 2017, men är på samma nivå som tidigare bland tjejerna.

Levnadsvanor
- dagligrökare
- vuxna

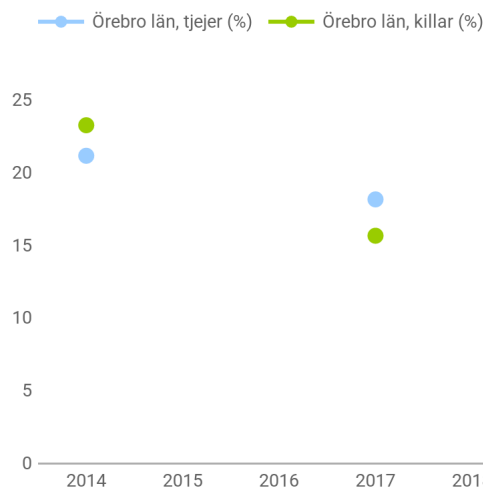

Mål 2030

Andel vuxna som röker dagligen ska minska jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt mellan grupper med olika utbildningsnivå ska minska.

**Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet**

**Levnadsvanor
- riskkonsumtion
av alkohol - unga**

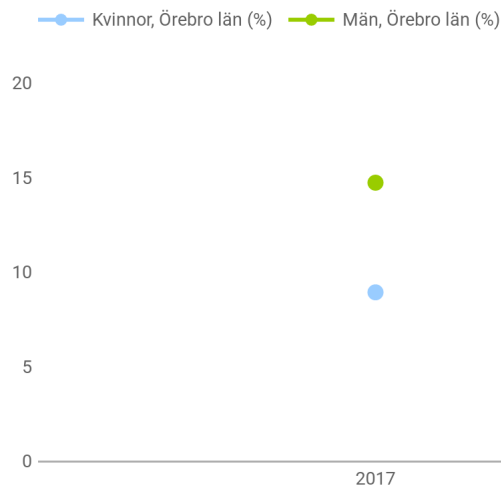
Mål 2030

Andel unga i årskurs två på gymnasiet med riskkonsumtion av alkohol ska minska jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Andelen ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet som har riskkonsumtion av alkohol har ökat sedan mätningen 2017 både bland tjejer och killar.

**Levnadsvanor
- riskkonsumtion
av alkohol - vuxna**

Mål 2030

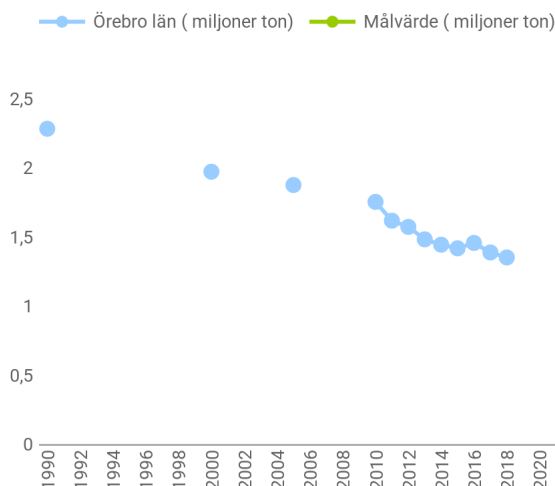
Andel vuxna med riskkonsumtion av alkohol ska minska jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt mellan grupper med olika utbildningsnivå ska minska.

God resurseffektivitet

Minskad klimatpåverkan

Indikatorer: God resurseffektivitet

Utsläpp av växthusgaser

Mål 2030

Ton koldioxidekvivalenter per år ska minska med 60 procent till år 2030 jämfört med år 2005.

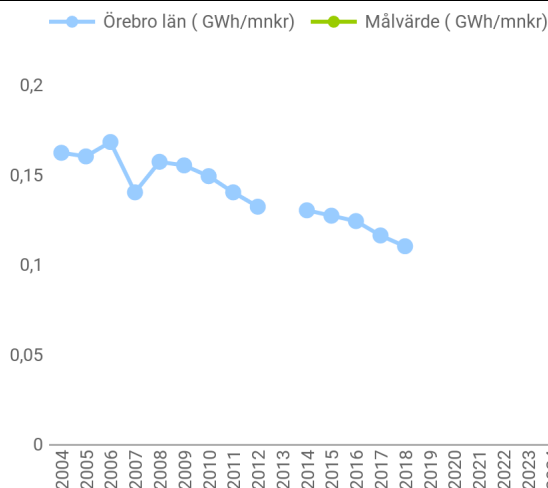
Kommentar

Senaste mätningen är från 2017 och visar en minskning jämfört med 2016. Ökningen under 2016 verkar vara ett tillfälligt trendbrott. Utsläppen under 2017 uppmätte den lägsta nivån någonsin sedan mätningen började 2005. Trots det är minskningen troligtvis för långsam för att målvärdet ska kunna nås till 2030. Utsläpp från transporter utgör den största delen.

Värdet mäter utsläpp som sker i territoriet Örebro län. Det innebär att utsläpp från t.ex. konsumtion och resor utanför länet inte finns med även om det är invånarna i Örebro län som konsumerat och rest.

Energieffektivitet

Mål 2030

Total slutanvändning av energi per bruttoregionalproduktenhet (GWh/miljoner kronor) ska vara minst 50 procent effektivare jämfört med år 2005.

Kommentar

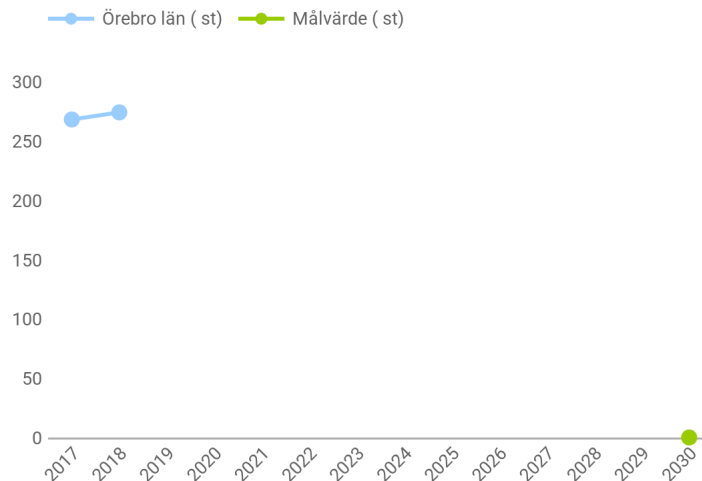
Senaste mätningen från 2018 av total slutanvändning av energi per BRP-enhet visar en fortsatt minskning i sådan takt att det är möjligt att nå målet till år 2030.

Giftfri miljö

Indikatorer: God
resurseffektivitet

Farliga ämnen

Mål 2030

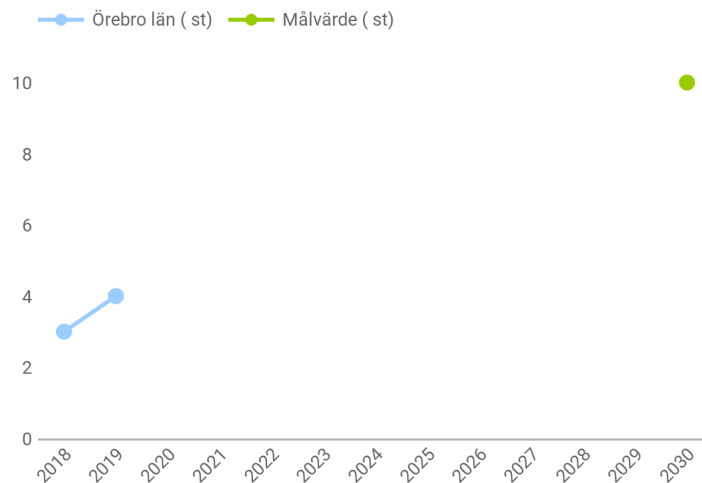
Antal produkter som tillverkas i eller importeras till Örebro län som innehåller kemikalier som är cancerframkallande, påverkar arvsmassan och fertiliteten (så kallade CMR-ämnen) ska årligen minska och upphöra till år 2030.

Kommentar

Senaste mätningen från 2018 visar att antalet produkter som tillverkas eller importeras till Örebro län har ökat med 2 procent jämfört med 2017. Utvecklingen går alltså åt fel håll

Förorenade områden

Mål 2030

Antal åtgärdade områden med mycket stor eller stor risk för människa eller miljö ska öka till tio områden per år.

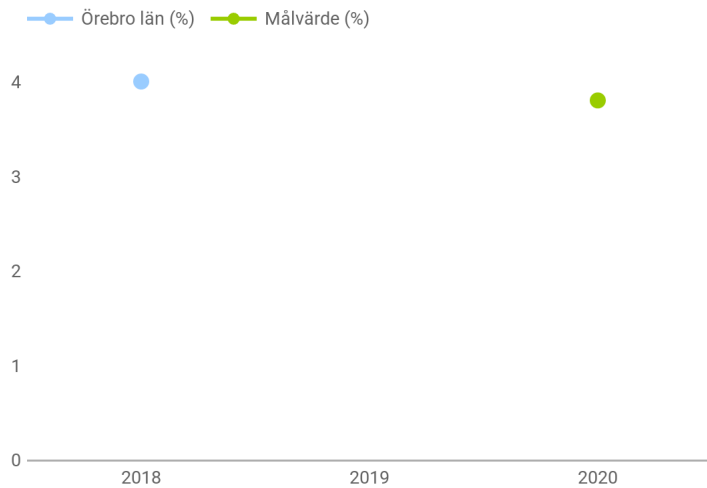
Kommentar

Antal åtgärdade områden har ökat från 3 till 4, vilket är en bit ifrån målvärdet på 10 områden per år.

Ökad biologisk mångfald

Indikatorer: God
resurseffektivitet

● Användning av
skogsmark

Mål 2030

Andel hektar skyddad produktiv skogsmark ska öka till 3,8 procent till år 2020 för att därefter öka i linje med nationella beslut.

Kommentar

Vid senaste mätningen från 2018 visar att andel hektar skyddad produktiv skogsmark har ökat till 4 procent. Målet var 3,8 procent till år 2020, vilket innebär att målet redan har nåtts.

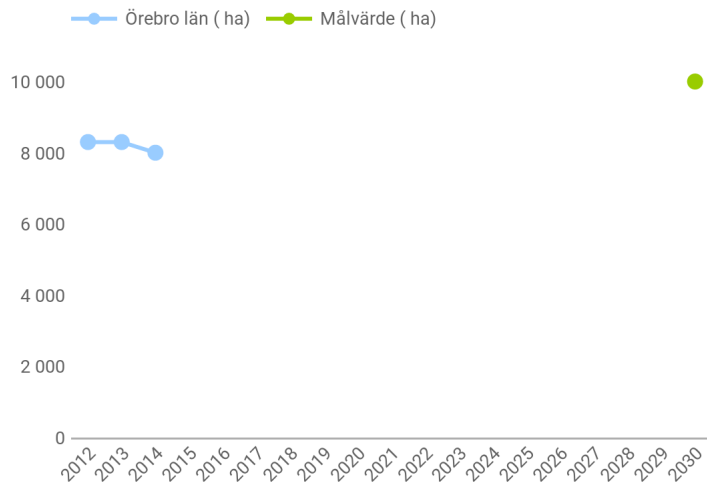
Betesmarker

Inga tillgängliga data

Mål 2030

Areal betesmark och areal med särskilt höga biologiska värden ska öka till minst 10 000 hektar samt 5 000 hektar. Värde 2014: total ersättning 8 000 ha, tilläggsersättning 4 200 ha

■ Betesmarker
- total areal

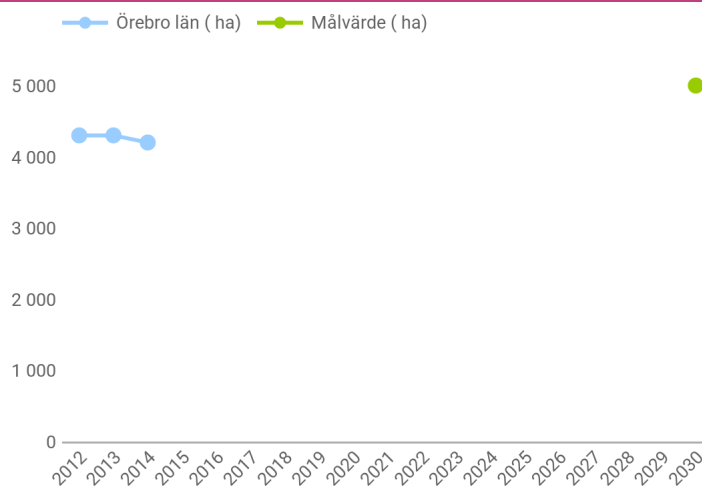

Mål 2030

Areal betesmark med miljöersättning ska öka till minst 10 000 hektar.

Indikatorer: God resurseffektivitet

Betesmarker - areal med särskilt höga biologiska värden

Mål 2030

Areal betesmark med tilläggsersättning för särskilt höga biologiska värden ska öka till minst 5 000 hektar.

Säkrad vattenförsörjning

Indikatorer: God resurseffektivitet

Vattenskyddsområden

Mål 2030

Andelen vattenskyddsområden med moderna föreskrifter enligt miljöbalken ska öka till 100 procent.

Kommentar

Andelen vattenskyddsområden med moderna föreskrifter enligt miljöbalken ska öka till 100 procent innan år 2030. Sedan 2016 har andelen legat kvar på 20 procent och det innebär att det blir svårt att nå målet till 2030. Senaste mätningen är från 2019

Indikatorer: God resurseffektivitet

Vattenanvändning

Mål 2030

Andel kommuner i länet med vattenförsörjningsplaner ska öka till 100 procent.

Kommentar

Andel kommuner med vattenförsörjningsplan har ökat till 50 procent, under 2019. Troligen kommer det vara möjligt att nå målet till 2030.